

Mučan

Brezplačno glasilo Občine Muta

junij 2017 ♦ letnik XIV ♦ številka 27

27

Nagovor župana	2
Hans Peter Repnik – 70 letnik!	4
OŠ Muta	5
Vrtec Muta	11
Šolski center Slovenj Gradec	15
Društva	19
Župnija Muta	27
Od Vrat do Šrange	29
Občina.....	35
870 let Gortine	37
Dravska kolesarska pot	39
Zdravje v Občini Muta 2017	41
Delo v tujini	45
Spomini na vojne čase	45

Spoštovane občanke, cenjeni občani!

Veseli me, da Vas lahko v našem glasilu »Mučan« spet nagovorim ob prihajajočem 23. občinskem prazniku občine Muta. Že ob tej priložnosti vsakemu posebej želim lep in doživet občinski praznik ter hkrati upam, da smo za vsakega izmed Vas pripravili kakšen zanimiv dogodek, prireditve, srečanje ali druženje. Ker se bližajo poletni meseci, ki so tradicionalno čas dopustov, upam, da ga bo vsak preživel na način, ki mu nudi največjo

možno stopnjo sprostitve in uživanja, pa naj si bo to na morju, v tujini, v gorah ali v prelepih domačih krajih.

Zagotovo so tudi pri nas v domačih krajih izredno lepi koticiki, kjer lahko človek najde svoj mir in sprosti napete misli. Muto namreč obdajajo lepe poti, kolesarske steze, Bricnik je še vedno spoštovanja vreden vzpon, podobno vabijo Pernice, Mlake in Sv. Jernej. Ponosen sem tudi na obnovljen muzej zgodovine našega kraja ter gasilstva v širšem prostoru, v katerem lahko vsak, ki obišče muzej, najde kakšno novo zanimivost ali na sliki mogoče prepozna svojega dedka, babico, druge sorodnike ali prijatelje. Zato Vam želim v tem poletju obilo prijetnih trenutkov, predvsem pa, da svoj prosti čas preživite kar najbolj sproščeno.

Spregovoril bi rad tudi nekaj o utripu in delu občine Muta v letu 2017, katerega polovica je praktično že za nami. Kot sami opazate, poteka na Muti intenzivna gradnja povezovalnega vodovodnega sistema, ki bo med seboj povezal vseh pet občin Zg. Dravske doline (Dravograd, Muta, Vuzenica, Radlje ob Dravi in Podvelka). Želim si, da bi z novo zgrajenim vodovodnim sistemom zagotavljali zdravo in količinsko zadostno vodo za preko 17.000 prebivalcev. O samem projektu je v tem glasilu objavljen poseben članek, zato bi na tem mestu rad izpostavil samo najbolj aktualne in relevantne vsebine.

Ključna informacija je ta, da smo na občini Muta po mesecih trdega in napornega dela naredil vse potrebno za novelacijo projekta vodooskrbe, ki se nanaša na naš kraj, in sicer da popravljamo napako izpred let, ko se je projekt zasnoval in formalno tudi potrdil v delu, ko so, iz meni povsem neznanih razlogov, dobesedno črtali vseh 21 gravitacijskih vodnih virov (vsi vodni viri na Pernicah, Mlakah in na Sv. Primožu), ki so v zadnjih letih po moji oceni zagotavljali ustrezno pitno vodo našim občanom. Takšni odločitvi sem se odločno zoperstavil in veseli me, da je takšno stališče soglasno podprli tudi občinski svet. Zato smo na podlagi novelacije Investicijskega programa projekta vodooskrbe pripravili optimizacijo in spremembe same projektne dokumentacije, katere bistvo je, da Muta ohrani štiri, pet ali šest gravitacijskih vodnih virov na Mlakah, Pernicah in Sv. Primožu, kjer imamo po oceni strokovnjakov zadostne količine vode za vse prebivalce občine Mute.

Enako pomembno je dejstvo, da gre za izvire na nadmorski višini med 800 in 1000 metrov, kjer so vodni viri po opravljenih biokemičnih analizah odlične kakovosti. Takšno izvirske pitno vodo iz naših hribov po kakovosti uvrščam daleč pred vodo, ki se črpa iz podtalnice, ki je v neposredni bližini reke Drave. Na tem mestu moram omeniti tudi pasti in administrativne ovire, saj nam mora novelacijo omenjenega projekta potrditi še Ministrstvo za okolje in prostor ter Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. V kolikor bo pri presoji novelacije projekta prevladal razum in pametna politika, sem trdno prepričan, da bomo s strani omenjenih institucij dobili zeleno luč glede novelacije

projekta.

Izpostaviti moram tudi naša prizadevanja, saj smo si na Muti za primer pomanjkanja t. i. izvirske gravitacijske vode iz naših vodnih izvirov zagotovili tudi kakovostno in količinsko zadostno pitno vodo iz sosednje Avstrije, in sicer iz izvira Lorber, ki leži streljaj od meje med obema državama. Omenjeni vodni vir bomo koristili samo v primeru pomanjkanja naše lastne gravitacijske vode. Vodni vir Lorber je zagotovljen na podlagi podpisa pogodbe med občino Muta in lastnikoma zemljišča (gospa in gospod Staudacher), ki je vpisana v zemljiško knjigo Republike Avstrije kot vodna pravica za naslednjih 50 let z možnostjo povečanja odzema količine vode in podaljšanja njene veljavnosti. Ta dosežek celotne občinske uprave in nekaj zunanjih konzultantov je presedan v zgodovini Slovenije, saj gre za prvi tovrstni primer koriščenja vode za naše potrebe iz sosednje države in je nedvomno korak k še večjemu zблиžanju ljudi iz neposredne bližine državne meje, kjer smo še pred 100 leti živeli v isti državi.

Druga aktualna vsebina, s katero Vas želim seznaniti, je nedavni zaključek projekta odvajanja in čiščenja odpadnih vod v občini Muta, saj smo v naši občini od izvajalcev del dosegli odpravo vseh ugotovljenih nepravilnosti in napak pri izvedbi gradbenih in strojnih del. Hkrati je žal tekla tudi polemika o višini komunalnega prispevka, ki je odpirala več kot 20 ali celo 25 let stare dileme v zvezi z izgradnjo jezua na Golici in izplačilu odškodnine družbe Kelag takratni KS Muta. Še enkrat podarjam, da za temi odločitvami stojijo takrat izvoljeni posamezniki. Resnici na ljubo je potrebno povedati, da je aktualni občinski svet soglasno sprejel odločitev o načinu plačila komunalnega prispevka, ki je ob zadnji spremembi glede možnosti triletnega obročnega odplačevanja postal sprejemljiv tudi za socialno šibke družine. Pri tem velja izpostaviti dejstvo, da občina Muta iz proračuna subvencionira stroške kanalizacijske in delovanja čistilne naprave za vse občane, ki so priklopljeni na omenjeni sistem, v višini 50 %, kar ni mali strošek občine in predstavlja nezanimljiv prihranek vsake družine na Muti. Vesel sem, da smo s tem zaključili nekajmesečna povsem brezplodna pogajanja, še posebej s strani tistih, ki so projekt celo koordinirali in ga podpirali v takem obsegu.

Dovolite mi, da izpostavim tudi delo občinskega sveta (OS) občine Muta v tem mandatu, s katerim pa žal ne morem biti povsem zadovoljen. Vse preveč je, v sicer zelo mali skupini članov OS Muta, izpostavljen nekonstruktivna opozicijska drža, ki prepogosto meji na samo politično nasprotovanje, ne glede na cilje in namene sprejema določenih aktov. Mnogo preveč je politikantstva in demagogije, kar se je še posebej pokazalo v primeru sprejemanja komunalnega prispevka, zlasti zato, ker so nekateri člani OS sodelovali pri tem projektu od samega začetka, tj. od sprejema odločitve za tako potraten in drag projekt odvajanja in čiščenja komunalnih vod. Sedaj pa se ti isti posamezniki sprenevedajo pri sprejemanju višine že tako skromno odmerjenega komunalnega prispevka glede na visok vložek občinskega proračuna. Pri takšnem razmišljanju in ravnanju nekaterih članov OS Muta niti slučajno ne gre za resno razvojno komunalno politiko, v okviru katere nas čaka še izgradnja treh zahtevnih kanalizacijskih omrežij, in sicer v centru Gortine, v industrijski coni in Srednji šoli Muta ter v manjšem naselju na Sv. Primožu. Omenjeno je potrebno izgraditi in dokončati iz razloga zadostitve pogojem sofinanciranja s strani EU in ustreznega zaokroženja izgradnje komunalne infrastrukture, s čimer bomo dvignili izkoriščenost (pred)dimenzionirane skupne čistilne naprave Muta-Vuzenica.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti, da smo z izgradnjo kanalizacijskega sistema s sodobno skupno čistilno napravo Muta-Vuzenica dolgoročno rešili problem varstva naše narave in življenjskega prostora, v katerem živimo. Hvala vsem, ki ste me z Vašim razumevanjem in s strpnostjo podprli, čeprav se kot župan še kako dobro zavedam, da

vsaka dodatna obremenitev družinskega proračuna ni enostavna in predstavlja za vsakega določeno breme. Zato naj mi bo dovoljeno opozorilo, da moramo ob sicer občasnih vehementnih odobravanjih in podpiranjih sofinanciranja okoljskih projektov s strani EU gledati tudi na zaključno fazo realizacije teh projektov, saj ta faza ni enostavna in se konča s finančno obremenitvijo občanov. Tudi zato in predvsem zaradi tega vztrajam pri optimizaciji in racionalizaciji projekta vodooskrbe, saj bi sicer obstajala velika nevarnost, da bo cena vode za občane v primeru zgolj črpalnega sistema zelo draga. Prej predstavljena izvirna gravitacijska voda iz hribov pa je glede stroškov porabe električne energije nična.

Pred nami so naporni meseci, ko bomo dodobra spreminjali zunanjo podobo našega kraja. Nadaljujemo s projektom razširitve klanca proti Sp. Muti, v tem letu bomo energetsko obnovili vsaj tri bloke oz. večstanovanjske hiše na Zg. Muti. V kolikor uspemo pridobiti nepovratna finančna sredstva s strani LAS-a, bomo v jeseni pričeli z obnovo platoja pred gasilskim domom Muta in OŠPP, kjer bomo poleg ureditve prireditvenega prostora končno postavili varno in krajanom dostopno novo avtobusno postajo. V drugi fazi nameravamo urediti dovozno cesto in nekaj novih, nujno potrebnih parkirišč na glavnem trgu. Na Sp. Muti obnavljamo poškodovano in že dotrajano kapelico Janeza Nepomuka, uredili bomo cestišče s pločnikom okrog parkovne površine, kjer je stal bivši INDOK center ter parkirišče z novimi garažami pri Filipijevem potoku. Skupaj z JKP Radlje ob Dravi iščemo najboljše rešitve ogrevanja posameznih blokov, saj nameravamo v tem letu skupaj z občani obnoviti nekaj dotrajanih kotlovnice.

Pred nami je še en večji projekt, katerega usoda ni samo v naših rokah, ampak je odvisna predvsem od pogajanj z DRSC oz. Ministrstvom za infrastrukturo. Na občini Muta smo namreč pridobili vso potrebno tehnično dokumentacijo za izgradnjo kolesarske poti med križiščem z Vuzenico pri TUŠ-u do Sp. Mute in naprej do že izgrajene kolesarske poti pri Turnerju. S tem bi zaokrožili velik del načrtovane kolesarske poti ob reki Dravi. V prihodnje nas čaka izziv tudi t. i. druge faze izgradnje, in sicer od križišča z Vuzenico do Gortine. S tem bi nadgradili več kot 200 km že zgrajene kolesarske poti od izvira reke Drave na Južnem Tirolskem v Italiji preko avstrijske Koroške, Dravograda vse do meje z občino Radlje ob Dravi.

V tem letu bomo posvetili ustrezno pozornost posodobitvi športnega igrišča na Sp. Muti, kjer smo se prijavi na razpis Olimpijske zveze Slovenije (Fundacija za šport); načrtujemo prvo fazo obnove občinske stavbe Kienhoffen, in sicer zamenjavo oken, posodobitev ogrevanja in zamenjavo dotrajane električne instalacije. Nadaljujemo tudi s pripravljalnimi deli za izgradnjo večnamenske dvorane, vključno z izgradnjo dvigala, ki bo vodilo do prostorov občinske uprave in naprej do dvorane v zgornjem nadstropju. Upamo, da bomo uredili amfiteater pred občinsko stavbo, kjer bi se odvijale razne kulturne prireditve.

Na periferiji nameravamo obnoviti nekaj cestnih odceпов, med katerimi je zaradi izgradnje novega mostu posebej zahteven Koparčev jarek, načrtovana pa je tudi izgradnja dveh protiprašnih zaščit, ene na Vratih in druge na Sv. Primožu. Nadaljujemo z adaptacijo večnamenske dvorane v Bistriškem jarku in obnovo oken ter električne instalacije v Domu krajanov na Pernicah. Poleg tega bomo namenili precej sredstev za obnovo cest na Pernice in Mlake ter na Sv. Jernej. Naša skupna želja z Društvom upokojencev in Strelskim društvom Muta je, da obnovimo strelišče na Muti, še zlasti bi radi uredili ostrešje, električno instalacijo in pa vhod v sam objekt.

V tem letu bomo skupaj z občino Vuzenica nadaljevali z ureditvijo pokopališča. Skupaj smo ob poslovlilni večici uspeli postaviti lepi nadstrešnici ter v celoti obnoviti cestišče do pokopališča. Sedaj smo usmerjeni v pridobitev niza klasičnih in žarnih grobov, saj so kapacitete pokopališča domala že povsem izkoriščene.

Kot sami vidite poteka tudi intenzivno zaključevanje izgradnje komunalne infrastrukture v naselju SE-3, kjer izbrani izvajalec gradbenih del zaključuje z izgradnjo kanalizacije, telekomunikacijskih vodov, elektrike ter ureditve samega cestišča z robniki in asfaltiranjem cestišča,

saj investitorji intenzivno delajo na gradnji individualnih stanovanjskih hiš. To so le poglobitve investicije, ki nas čakajo v tem letu in verjamem, da jih bomo v celoti tudi realizirali. Upam le, da ne pride do nepredvidenih zapletov, še zlasti pri pridobivanju ustreznih dovoljenj za gradnjo.

Seveda pa občina ni in ne more biti samo eno veliko gradbišče, zato je pomembno, da v našem kraju delujejo tudi številna kulturna in športna društva. Eni delujejo bolj v smeri ohranjanja društvenih aktivnosti, druga so izrazito usmerjena v tekmovalnost, med katerimi izpostavljam nadvse uspešen NTK Muta, ki se lahko pohvali z večkratnim naslovom ekipnih in posamičnih državnih prvakov.

Nenazadnje moram izpostaviti še marljivo delo naših gasilcev ter njihovo zadnjo pridobitev, in sicer nakup moštvnega vozila VW, ki bo poleg intervencijam služil tudi za t. i. prve posredovalce, saj ima PGD Muta sodoben avtomatski defibrilator-AED in vrsto usposobljenih gasilcev – prvih posredovalcev, ki obvladajo kritične situacije ob morebitni odpovedi srca.

Prav nobene občine ne oblikujejo le objekti, ceste, poslovni prostori, ampak predvsem ljudje, ki v njej delajo in živijo. Zato bi na tem mestu izpostavil prizadevanja številnih služb in posameznikov, ki s svojim delom prinašajo v naše kraje lepše in prijaznejše življenje. V sam vrh utripa kraja vsekakor sodijo učiteljice in vzgojiteljice, ki izvajajo predšolsko in šolsko vzgojo, naša zdravnica in zobozdravnik ter patronažna služba, ki skrbijo za našo zdravstveno varnost, duhovnik in ključarji, ki skrbijo za našo duhovno rast in urejenost naših sakralnih objektov, gostinci, trgovci, gasilci, policisti, elektro vzdrževalci, komunalna služba in nenazadnje naše marljive delavke, ki vzdržujejo naše zelenice, parkovne površine in pločnike. Nezanemarljiv prispevek k skupnosti pa ima tudi občinska uprava, ki z opravljanjem svojih vsakodnevnih nalog skrbi za nemoteno življenje v kraju.

Zahvala gre tudi vsem zasebnim hišam, ki skrbijo za lepo urejeno okolico, članom in članicam Turističnega društva, ki nas s svojo inovativnostjo ob praznikih vedno znova presenetijo. Brez njih si težko predstavljam tako lepo podobo našega kraja, zato si želim, da še bolj kot do sedaj stopimo skupaj, delamo v našo skupno dobrobit, saj nam le na ta način lahko uspe narediti življenje v našem kraju še lepše in prijaznejše.

To in še več bo utrip občine Muta v tem letu, vendar je najpomembnejše naše skupno dobro počutje in varno sobivanje v kraju. Še posebej si želim, da nadaljujemo pozitiven gospodarski trend, saj so posamezni uspešni podjetniki nedavno odprli svoje nove, tehnološko sodobne in velike delovne prostore. Pomembno je, da bi se v njih zaposlilo čim več mladih, ki so končali šolanje ali celo študij in da bi na tak način vsaj do določene mere zajezili trend odseljavanja zlasti mladih v tujino, saj Muta nujno potrebuje sposobne, ambiciozne in dela voljne posameznike.

Želim Vam vse dobro, še posebej ob našem občinskem prazniku, ter Vas vabim, da se aktivno vključite v občinske dogodke in prireditve.

Vaš župan!
Mirko VOŠNER

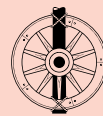
Spoštovani bralci!

Poletje že trka na naša vrata, s tem pa tudi nova številka glasila Mučan, ki je znova oblikovana tako, da bo vsak izmed Vas našel kaj zase.

Svoje delo bodo znova predstavili učenci vseh oddelkov OŠ Muta ter SŠ Slovenj Gradec in Muta, predstavila se bodo društva, zanimive prispevke so pripravili tudi zaposleni na občini. To je seveda le delček vsebin celotnega mozaika, ki je zajet v glasilo.

Želimo Vam uspešno branje, mi pa si želimo, da bi še naprej sodelovali z nami in nam pošiljali prispevke.

Uredniški odbor glasila Mučan

»Velik človek z Mučkimi koreninami«

Hans Peter Repnik – 70 letnik!

Konec maja je g. Hans Peter Repnik praznoval svoj osebni jubilej – 70 letnico. Rodil se je leta 1947 v Konstanzi, v sedanji nemški deželi Baden-Württemberg, ki je sicer s približno 11 mio. prebivalci tretja največja zvezna dežela Nemčije in leži v južnem delu države ob tromeji z Avstrijo, Švico in Francijo.

Po očetu Vincencu Repniku iz Mute ima g. H. P. Repnik slovenske korenine, na kar je nadvse ponosen in vedno pove, da mu je Slovenija druga domovina. Že v času študija prava na Univerzi v Freiburgu se je vključil

v aktivno politično življenje in postal član mladih krščanskih demokratov, kjer je spoznal tudi g. Wolfganga Schäubla, sedanjega finančnega ministra Nemčije, s katerim sta še danes tesno osebno povezana.

Njegovo požrtvovalno delo v politiki se je izrazilo, ko je bil leta 1980 prvič izvoljen v nemški zvezni parlament (Bundestag). Svoj mandat kot zvezni poslanec je potrdil z zmago v svojem volilnem okrožju na vseh nadaljnjih petih parlamentarnih volitvah. V delu tega časa je bil tudi državni sekretar na ministrstvu za gospodarsko sodelovanje in razvoj, vodja poslanske skupine CDU, opravljal je odgovorne državne funkcije, med drugim tudi na področju gospodarstva, okolja, trajnostnega razvoja, energetike idr.

Zaradi njegovih izrednih strokovnih, organizacijskih in političnih sposobnosti je kar 25 let zastopal volilno okrožje Konstanz. Leta 1991 je postal predsednik deželnega okraja Südbaden in ostal na tej funkciji vse do leta 2001, kjer je danes njen častni predsednik.

V času svoje aktivne politične poti

Gospod H. P. Repnik in župan Mirko Vošner.

se je g. H. P. Repnik osebno srečal in sestel z vidnimi svetovnimi politikami in znanimi osebnostmi, med katere sodijo delovni zajtrk z ameriškim predsednikom Ronaldom Reaganom, obisk Beograda na predvečer začetka Jugoslovanske vojne, enourni pogovor na štiri oči z južnoafriškim borbom za svobodo in človekove pravice Nelsonom Mandelo, srečanje z Mati Terezo, skrivna pogajanja z Arafatom v Avstriji in še bi lahko naštevali. To so samo nekateri izmed mejnikov H. P. Repnika, ki so zaznamovali ero pomembnih dogodkov prejšnjega stoletja.

Moje prvo poznanstvo z g. H. P. Repnikom sega v leto 1990, ko sem ga skupaj s takratnim prvim predsednikom slovenske vlade, g. Lojzeto Peterletom, obiskal na njegovi domačiji staršev v Bistriškem jarku. To je bil zelo skrbno načrtovan in za tiste čase izredno konspirativen ter varovan sestanek, katerega prave vsebine se osebno takrat sploh nisem niti zavedal. Večji del pogovora med obema politikoma je potekal, kot rečemo, za zaprtimi vrati oz. na štiri

oči. Šele čez čas sem bil seznanjen o delu vsebine takratnega razgovora med g. H. P. Repnikom in takratnim predsednikom vlade, g. Peterletom, ki je pomenil enega ključnih korakov na poti k naklonjenosti takratnega nemškega kanclerja Helmuta Kohla in s tem nemške vlade na poti k mednarodnemu priznanju Slovenije kot neodvisne in svobodne države s strani takratne ZRN.

Za osebno angažiranje pri mednarodnemu priznanju Slovenije je bil g. H. P. Repnik leta 1996 odlikovan s srebrnim častnim znakom svobode Republike Slovenije za zasluge v dobro Slovenije, za njen razvoj in napredek in še posebej za njeno mednarodno uveljavljanje. Kot sam rad večkrat poudari, pa njegova politična kariera ne bi bila mogoča brez njegove žene Beate, ki jo izredno ceni, saj se je med drugim zaradi njegove kariere odpovedala svojemu poklicu učiteljice in se povsem posvetila družini.

Štejem si v veliko čast, da sem bil v imenu nemške parlamentarne stranke CDU in g. H. P. Repnika oseb-

Gospod H. P. Repnik in župan Vošner z ženama.

no povabljen na praznovanje njegove 70-letnice, katere so se udeležili tudi mnogi vodilni nemški politiki, številni gospodarstveniki, kulturniki, duhovniki ter njegovi sorodniki.

Naj med visokimi gosti izpostavim zgolj nemškega ministra za finance, g. Wolganga Schäubla, in ministra za gospodarstvo, dr. Gerda Müllerja. Ob tej priložnosti se je preko video

konference nemška kanclerka g. H. P. Repniku zahvalila za njegovo življenjsko delo in mu čestitala za njegov jubilej. Naj pri tem ne izzveni neskromno, da sem kot župan občine Muta imel priložnost osebno nagovoriti g. H. P. Repnika in spoštovana vredne visoke goste, ki jih je bilo v veliki dvorani na otoku Mainau ob Bodenskem jezeru preko 150, saj je g. H. P. Repnik leta 2012 postal častni občan občine Muta.

Osebno poznati g. H. P. Repnika, z njim sodelovati in se od njega predvsem učiti, je svojevrsten privilegij in iz tega mesta mu še enkrat izrekam moje osebno zahvalo in hvaležnost za vse, kar je dobrega naredil za Slovenijo, za številna slovenska podjetja in podjetnike in nenazadnje za našo občino in ljudi, ki v njej živimo in delamo.

Hvala!

Mirko VOŠNER, župan

Srečanje zlatih bralcev na Prevaljah

Skupinska fotografija zlatih bralcev in Roka Terkaja.

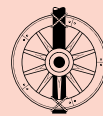
V petek, 12. 5. 2017, smo se z učenci 9. razredov OŠ Muta, ki so vseh 9 let brali za bralno značko, odpravili na Prevalje na srečanje zlatih bral-

cev Koroške. Prav na Prevaljah se je Bralna značka pred 56 leti rodila. Pobudnika branja za Bralno značko sta bila prof. Stanko Kotnik in pisatelj

Leopold Suhodolčan.

Prireditve je potekala v Družbenem domu. Najprej nas je pozdravil župan Občine Prevalje dr. Matic Tasič. V svojem nagovoru je povedal, da njegov dan ne mine brez branja, mladim bralcem pa je zaželel veliko užitkov ob branju. Sledil je nastop priljubljenega raperja Roka Terkaja, ki je skupaj z dr. Igorjem Saksido napisal knjigo *Kla kla klasika*. Po nastopu pa sta učenca Osnovne šole Prevalje z gostom naredila intervju. Po končani prireditvi so se naši zlati bralci Blaž Proje, Teo Trost, Alen Palčko, Mojca Kohn in Tamara Kovač še fotografirali z Rokom Terkajem.

*Mentorica Bralne značke
Jožica Lauko*

Tekmovanje osnovnošolcev v znanju matematike za Vegova priznanja

Tekmovanje osnovnošolcev v znanju matematike za Vegova priznanja je eno najstarejših tekmovanj slovenskih osnovnošolcev, ki je ime dobilo po našem matematiku Juriju Vegi. Organizira ga Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije, tekmovanje pa poteka na dveh ravneh – šolski in državni. Šolska raven tekmovanja poteka v obliki šolskih tekmovanj po posameznih šolah in ima funkcijo kvalifikacij za nastop najuspešnejših učencev na državnem tekmovanju. Cilji tekmovanja so širjenje znanja in poglobljanje že osvojenih znanj tudi nad zahtevnostjo rednega programa na področju matematike za osnovno šolo, primerjanje znanja med učenci na področju matematike, popularizacija matematike, odkrivanje in spodbujanje za matematiko nadarjenih učencev, motivacija za nadaljnje poglobljanje znanja s področja matematike in spodbujanje druženja mladih iz različnih šol in okolij.

Na Osnovni šoli Muta se vsako šolsko leto tega tekmovanja udeleži veliko učencev od prvega do devetega razreda. Pri reševanju so tudi zelo uspešni. Za svoje uspehe so nagrajeni s številnimi bronastimi, najboljši med njimi pa tudi s srebrnimi Vegovimi priznanji. Najvišje priznanje, ki pa ga osvojijo le najboljši slovenski osnovnošolski matematiki, pa je zlato Vegovo priznanje.

V tem šolskem letu je bila naša učenka sedmega razreda, Alja Stražišnik, na šolskem tekmovanju zelo uspešna in se je uvrstila na državno tekmovanje. Ves trud, ki ga je vložila v reševanje težavnih matematičnih problemov in izzivov ni bil zaman, saj je dosegla izjemen rezultat in osvojila zlato Vegovo priznanje.

Za ta izjemen dosežek ji iskreno čestitamo!

učiteljci Helena Brezovnik in Nada Jeznik

Preživetje v naravi

Pernice 31. 5. - 13. 6. 2017

Iskanja možnosti vzgojno-izobraževalnega procesa na drugačen, učencem neznan, prijetnejši način, so nas pripeljala do tega, da že šesto leto organiziramo projekt PREŽIVETJE V NARAVI.

Kje drugje bi za to našli boljše pogoje, kot nam jih ponuja čudovito okolje na Pernicah. Dom krajanov postane za dva tedna naš novi dom, kjer vzgajamo in izobražujemo učence v okolju, polnem naravnih lepot, spoznavamo naravo, ki je osnova za naše preživetje.

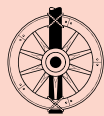
Preko medpredmetnih povezav in seveda pomoči naših društev, ki delujejo v občini Muta, poskušamo učencem približati skrb zase, za soljudi in naravo, ki je vir našega življenja.

Veliko časa namenimo gibanju in preprostemu življenju brez telefona, računalnika, televizorja in podobno. Zbudi nas žgoljenje ptic in jutranje sonce, ki nas pobodža v vsej svoji veličini. Zvečer nas obsije luna in tisoče zvezd, ki razsvetlujejo in zaljšajo nebo.

Letošnje leto se nam bodo pridružili tudi sovrstniki Osnovne šole Arnfels iz sosednje Avstrije, s katerimi že 27 let kujemo pot prijateljstva.

Ob koncu se za nazaj in tudi v bodoče zahvaljujemo vsem članom društev, ki nam nesebično nudijo pomoč pri izvedbi projekta, in seveda krajanom Pernic, ki nas sprejmejo medse.

Stanko Špegelj

PESEM, NAGRAJENA NA NATEČAJU
MOJA RODNA DOMOVINA

TI MOJA DOMOVINA

*Ti moja domovina,
ti moja draga Slovenija.
Majhna se mi zdiš,
a v mojem srcu up budiš.*

*Prestala si veliko hudega,
a priborila veliko dobrega.
Si naša domovina,
si dražja od rubina.*

*Nikomur te ne damo,
za noben denar prodamo.
Si naš ponos in dobrina,
ti moja draga domovina.*

Tamara Kovač, 9. A

PESEM, NAGRAJENA NA NATEČAJU
MOJA RODNA DOMOVINA

DOMOVINA

*Kjer visoke Alpe
se združijo z griči,
kjer sinje je morje
in pojejo ptiči.
Pod Triglavom srečno naš narod
živi,
joj, koliko tukaj je dobrih ljudi.*

*Čprav mi smo majhni,
bojimo se ne,
pogumno borimo
za domovino se le.*

*Saj Slovenija naša
je ena, edina.
Imamo jo radi,
ker ona je prima!
Če komu ni dobro,
tedaj vsi na nogé,
stopimo mi skupaj,
pa bolje nam gre.*

*Moja domovina, res rad te imam,
ker skupaj s tabo nikol nisem sam.*

Blaž Proje, 9. B
OŠ Muta

PESEM, NAGRAJENA NA FESTIVALU
RIMA RAJA 2017

SPOMINI

*Gledam skozi okno
kot najstnik
brez domišljije.
Skozi temne umazane
ulice megla se vije.
Vidim sivino in dež,
ki pronica skozi drevje,
in ptico, ki skače skozi
mokro vejevje.*

*Gledam na igrišče,
kjer kot otrok
sem se igrala.
Vidim stara igrala,
gugalnico,
na kateri sem se gugala.
Zatisnem oči in tiho zadržim,
končno v joku zaspim.*

*A sanje pričarajo
mi lepe spomine ...
Res je, vse enkrat mine!*

Ana Poročnik, 8. a OŠ Muta

DOMOVINA

*Moja domovina je ta,
kjer dobrota je doma.
Moja domovina si ti,
Slovenija.*

*Si majhna, a lepa!
Pozimi kot biser
sredi cveta.*

*Imaš morje, gore,
hribe in doline,
ljubezen do tebe
nikdar naj ne mine.*

*Ta čudovita dežela naša,
za naše oči je prava paša.
Tako vsaj pravi srce moje,
mislim, da tudi tvoje.*

Blaž Verdnik, 9. A
OŠ Muta

PESEM, NAGRAJENA NA FESTIVALU
RIMA RAJA 2017

KOSMATA LJUBEZEN

*Moker smrček, žareče oči.
Me polži po obrazu,
da me zbudi.*

*Ko k zajtrku sedem,
takoj pricaplja.
Z milim pogledom
miru mi ne da.*

*Ko vrnem se pozno
popoldne domov,
k meni priteče
z veselim hov, hov.*

*Pasja in pol ljubezen je to.
Odkar jo imam,
je v srcu toplo.*

Lana Vrhnjak, 8. A OŠ Muta

AH, TA LJUBEZEN

*Zgodi se vsakega lepega maja,
ko otroci veselo
prepevajo ringa raja.
Ljubezen se rodi,
nežnih dotikov in
strastnih poljubov si želi.
A to se večkrat ne zgodi,
ugasnejo plameni goreči ...
A ko se nekaj lepega spet zgodi,
plamen znova zažari.*

Metka Lesjak, 8. a OŠ Muta

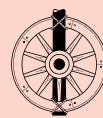
PESEM, NAGRAJENA NA FESTIVALU
RIMA RAJA 2017

ONA

*Vsako noč slišim njen glas,
vsako noč vidim njen obraz,
vsako noč čutim njen dih.*

*Zdaj gledam zvezde.
Ne mislim več nanjo.
Mi delajo družbo,
sem zaljubljen v drugo Vanjo.*

Jernej Vrhnjak, 9. A OŠ Muta

Gozdovi za znanje

Znanje o gozdovih.

Gozd – dom živali, Gozd in človek, Vpliv gozda na podnebje, Gozd in voda, Gozd – pljuča Zemlje, Gozd in mi, Negativne posledice našega poseganja v gozdove ... To je le nekaj naslovov vsebin, s katerimi smo se v letošnjem letu na šoli ukvarjali v okviru projekta »Gozdovi za znanje«.

Vsako leto se namreč učenci naše šole spopadejo z eno izmed mnogih okoljevarstvenih tem, ki se tičejo vseh nas. Zavedamo se, da občutek in skrb za varovanje narave pri mladih vzbudimo čim bolj zgodaj. Prav zaradi tega na šoli že nekaj let deluje ekokrožek, ki v svoje delo vključuje vse učence naše šole in šole s prilagojenim programom. Ti preko ekopredstavnikov, ki jih v začetku šolskega leta izvolijo v razrednih skupnostih, sodelujejo pri vseh nalogah, projektih in zbiralnih akcijah.

Ekopredstavniki so dejanska vez med mentorjem in učenci, saj svojemu razredu posredujejo dogovore na ekosestankih, vodijo delo, opozarjajo na nepravilnosti in so s svojim obnašanjem vzgled sošolcem.

Letošnja tema projekta »Gozdovi za znanje« je bila pre-

Prireditev »Gozdovi za znanje«.

cej obširna, zato ekopredstavniki niso imeli težav pri izbiri vsebin za delo v razrednih skupnostih.

Učenci so po razredih iskali ustrezne podatke, slikovni material, oblikovali plakate, pripravljali power point predstavitev ali naredili izdelke iz različnih materialov. K sodelovanju smo povabili tudi inženirja gozdarstva, gospoda Mateja Modica, ki se je udeležil našega ekosestanka in učencem razložil, kakšen vpliv ima gozd na sestavo tal.

Vse nastale izdelke so ekopredstavniki sproti predstavljali na ekosestankih.

Projekt smo zaključili v mesecu aprilu in se začeli pripravljati na prireditev, saj smo delo ekokrožka želeli predstaviti vsem na šoli.

Kulturno prireditev, ki je bila namenjena dnevu upora proti okupatorju, prazniku dela in dnevu Zemlje, smo imeli v sredo, 26. 4. 2017. Ob tej priložnosti smo pripravili tudi razstavo vseh izdelkov, ki so nastali v okviru projekta »Gozdovi za znanje«.

Mentorica ekokrožka Milena Repnik

Zimska šola v naravi – Ribniška koč

»Končno!« smo vzklikali petošolci, ko je napočil čas za odhod. Skupaj smo se prebijali po snegu in težkih strminah. Po dolgi poti smo se končno prebili do cilja – do Ribniške koč. Prvi dan smo se razdelili v sku-

pine glede na znanje smučanja. Na snegu smo vsi uživali. Preostanek dneva smo veliko ustvarjali in se družili. Zašili smo si vsak svojo »antistresno« blazinicco, čeprav stresa tukaj ni.

Vsako jutro nas je prebudilo sonce. Vsak dan smo veliko smučali, preostanek časa pa smo se družili, igrali, ustvarjali in se zabavali. Izdelali smo si metuljčke z lepimi željami za svojega sošolca/ko, sami smo naredili

Zimska šola v naravi.

milo in šampon za lase, poslušali predavanja o varnem smučanju, pripravljali točke in nastopali. Obiskala dva nas tudi dva znana športnika, in sicer Tina Mašina in Andrea Tonassi. Bila sta zelo smešna in zabavna. Pripravila sta nam super logični kviz s smešnimi vprašanji. Veliko smo se smejali. Imeli smo tudi disko, kjer smo plesali in uživali.

Ko je napočil zadnji dan naše šole v naravi, smo pospravili svoje stvari in sobe. Še zadnjič smo odšli na smučišče. Ponovno smo preverili svoje znanje smučanja. Prav vsi smo se

V šoli v naravi smo zelo uživali.

veliko naučili, bili smo super! Te šole v naravi ne bomo nikoli pozabili!

Zala Skutnik

Nik Trep – državni prvak iz matematike

Na Jesenicah je 22. 4. 2017 potekalo državno matematično tekmovanje »Računanje je igra«.

Na državno tekmovanje so se lahko uvrstili učenci na podlagi uspešno rešenih nalog na šolskih tekmovanjih. V letošnjem šolskem letu je sodelovalo na šolskih matematičnih tekmovanjih 44 OŠPP, na državnem tekmovanju pa 37 OŠPP, ki izvajajo prilagojene programe z nižjim izobrazbenim standardom. Na šolskem nivoju je tekmovalo 658 učencev, državnega tekmovanja pa se je udeležilo 125 učencev od 4. do 8. razreda.

Državnega tekmovanja so se udeležili tudi učenci OŠPP Muta: Doroteja Kuplenik (6. r.), Nik Trep (7. r.) in Danijel Gorjup Novak (8. r.). Da je Nik dober matematik smo vedeli vsi. Toliko bolj pa smo veseli, da je najboljši v Sloveniji.

Doroteja, Nik, Danijel in mentorica Tanja Štefl.

Še enkrat vsem iskrene čestitke še posebej pa smo na šoli ponosni na Nika.

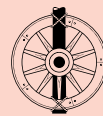
Tanja Štefl

Tudi čajanke nas povezujejo

Na Osnovni šoli s prilagojenim programom Muta smo v mesecu maju izvedli čajanko, ki je že naša tradicionalna aktivnost, s ciljem, da tudi pri učencih s posebnimi potrebami spodbujamo branje.

Tema letošnje čajanke je bila Otroštvo.

K sodelovanju smo povabili tudi nekaj učencev z Osnovne šole Muta, ki so takšnega načina sodelovanja že navajeni, saj je prav to velika prednost naše šole, ki že vrsto let skrbi za socialno integracijo oziroma inkluzijo med otroki s posebnimi potrebami in večinsko po-

pulacijo vseh generacij. Tokrat je bila z nami posebna gostja, domačinka - gospa Bernarda Jerič, ki se je prijazno odzvala našemu povabilu.

Na čajanki so učenci prebirali spise, ki so jih na izbrano temo pisali pri pouku. In bili so zelo zanimivi. Pogovor o prebranih knjigah je vodila naša knjižničarka, gospa Jožica. Učenci so ugotovili, da so otroci otroštvo nekoč preživljali povsem drugače kot danes. Odraščali so brez telefonov, televizije, računalnika in še marsičesa drugega, kar si danes vsi skupaj zelo težko predstavljamo. Prav tako so živeli v pomanjkanju materialnih dobrin. Pa vendarle so se imeli lepo.

To nam je potrdila tudi naša gostja, gospa Bernarda, ki je povedala veliko zanimivosti in lepih spominov iz svojega otroštva. Poskrbela je za prav posebno preseñčenje, saj je na našo Čajanko pripeljala svojo starejšo sestro Roziko Germ, doma iz Goteborga na Švedskem, ki je bila na obisku v Sloveniji. Gospa Rozika je sicer domačinka, ki pa že več kot štirideset let živi na Švedskem. Čudili smo se, da gospa še vedno tako dobro obvlada materin jezik, saj niti za trenutek nihče ni pomislil, da gospa Rozika živi v tujini. Prav zanimivo je bilo prisluhniti njeni švedščini, ki je za nas povsem tuj, zelo težek, a

Čajanka s povabljenima gostjama.

vendar zanimiv jezik.

Ob zaključku srečanja smo se sproščeno družili ob glasbi, čaju in pecivu, ki so ga spekli učenci s posebnimi potrebami.

Tisti dan smo vsi odhajali domov bogatejši, ne samo v znanju, temveč tudi v srcu. In prav gotovo sta k temu veliko pripomogli gospa Bernarda in gospa Rozika. Hvala še enkrat.

Marijana Senica, specialna pedagoginja

Spomini iz mojega otroštva

Leta 2006 sem še živel v Ožbaltu. Živelimo na drugi strani Drave, v hiši. Imeli smo kmetijo: ovce, dve kravi, koze in dva psa, katerima je bilo ime Reks in Tačka.

Moj pes Reks me je imel zelo rad. Zelo se je bal zame, saj me je večkrat, ko sem bil sam doma, čuval. Če se je le kdo približal, je dvignil glavo, se namršil in nobenega ni spustil v mojo bližino. Tudi jaz sem ga imel zelo rad. Nekega dne je odšel in se ni več vrnil domov. To je bil

zame najbolj žalosten dan, zelo sem ga pogrešal.

Spomnim se tudi dneva, ko sva z očetom kupila traktor. Tako sem bil navdušen nad njim, da kar nisem hotel z njega. Ata me je z njim večkrat peljal, vozila sva se po njivi in po gozdu, pa tudi po cesti. Srečen sem bil, ko mi je ata dovolil, da sem tudi sam malo poskusil peljati, seveda je ata sedel ob meni in pazil name.

To je bilo zame zares posebno doživetje.

Nik Trep, 7. R. OŠPP

MNENJA OBČANOV

Pohvala gre Turističnemu društvu Muta za prijetno okrasitev kraja ob vseh prazničnih priložnostih. Pogrešamo pa lekarno. Glede občinskih sej se mi pa ne zdi prav, da si svetniki takorekoč mečejo polena pod noge. Raje naj stopijo skupaj in še kaj koristnega naredijo za kraj in občane.

Olga Ločnikar

Gibanje v Vrtec Muta

PROJEKT FIT V VRTCU MUTA

Fit aktivna metoda-hot dog.

V vrtcu že četrto leto izvajamo mednarodni projekt Fit Slovenija »Svet gibanja, svet veselja, svet zdravja«. Projekt FIT Slovenija je projekt promocije gibalne športne aktivnosti za zdravje otrok in mladostnikov ter izobraževalni program za strokovni kader vrtcev in osnovnih šol. Namen je, da se otroci skozi igro učijo gibati in se z gibanjem učijo. S tem se razvijajo in rastejo v ustvarjalne, sposobnejše osebe in se pri iskanju rešitev učijo razmišljati. Naše dosedanje dejavnosti v okviru projekta v vrtcu so fit aktivno igrišče, aktivni sprehodi, fit vadbene ure v telovadnici. Vsakodnevno izvajamo gibalne minute, jutranjo vadbo, hitre stimulacije, fit hidracijo, ki pomeni uvajanje pitja vode v času pedagoškega procesa. Otroci imajo vodo ves čas na voljo.

Fit aktivni sprehod.

V letošnjem letu smo obeležili naslednje dneve: Evropski dan brez avtomobila, svetovni dan hoje, svetovni dan zdravja, svetovni dan družine. Svetovni dan športa pa bomo obeležili v okviru zaključka vrtca.

Maja Jerčič

TELOVADIMO SKUPAJ

Zanimive ure telovadbe.

Vsak prvi četrtek v mesecu je bil rezerviran za telovadbo v telovadnici pod vodstvom Maje Jerčič, Martine Črešnik in Nataše Košir. Izvajali smo igre z žogami, se preizkušali v tekanju, posluževali pa smo se tudi aktivnih FIT metod. Za dobro mero zabave smo vzgojiteljice poskrbele z zanimivimi poligoni, kjer so otroci morali pokazati svojo iznajdljivost ter mnogokrat tudi gibčnost. Na opisane načine smo vzgojiteljice združile gibanje in igro, kar je bilo otrokom zelo všeč.

Nataša Košir

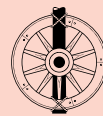
Prvič v vrtec

Otrok je z vključitvijo v vrtec prvič dlje časa ločen od družine in oseb, na katere je najbolj navezan. Ko otrok stopi v vrtec, se odpre nov svet - tako za otroka kot tudi za starša. Otroci se na te spremembe različno odzovejo. Nekateri se novemu okolju hitro prilagodijo, večina otrok pa, odvisno od različnih dejavnikov (otrokove starosti, osebnostnih lastnosti, doživljanja staršev ter značilnosti okolja), potrebuje več časa.

Ob prilagajanju na spremembe jih tako vzgojitelji kot starši pospremimo z veliko mero potrpežljivosti in strpnosti. Tako otroci pridobijo občutek varnosti v vrtcu ter zaupanje v starše, da se bodo resnično vsak dan vrnili ponje.

Urška Miklavc

Mali zeliščarji v Vrtcu Muta

Na ravni vrtca smo pričeli s projektom Mali zeliščarji s sodelovanjem in načrtovanimi dejavnostmi po vseh starostnih skupinah. Za uvod smo si skupno ogledali projekcijo o zeliščih - dišavnicah, njihov izgled, jih poimenovali, sejali, sadili in opazovali ostale značilnosti. Po vseh oddelkih smo v lončke posadili zelišča iz domačih vrtov.

V našem oddelku otrok, ki so stari od dveh do treh let, smo posadili peteršilj, drobnjak, meliso in origano. Spremljali smo rast, opazovali razlike v listih, barvi, velikosti, jih tipali, vonjali, okušali in jih iskali in prepoznali v jedeh. Ogledali smo si nasade sosednjih skupin, si izposojali strokovno literaturo, knjige ter si ogledovali fotografije zelišč. Obiskali smo našo cvetličarno, si ogledali izbiro zelišč in med njimi odkrili še nam neznano dišavnico (križanec) - timijanovo meliso, ki si jo bomo zapomnili po njenem čudovitem vonju in okusu. V našem vrtcu nas je obiskala tudi zeliščarka društva Ajda, gospa Nuša. Presenetila nas je v oblačilih in s pripomočki prave vrtnarke, ter nam nazorno predstavila še veliko drugih zelišč - dišavnic. Skupaj smo jih posadili, zalili, poimenovali, zapisali na lončke njihova ime-

Mali zeliščarji vrtca na Muti.

na in si skušali zapomniti njihovo zdravilno moč. Naš zeliščni kotiček se v vrtcu še zmeraj dopolnjuje in širi. Zelišča spoznavamo po okusu v naših vsakodnevni jedeh ob malicah in kosilih, v napitkih in namazih, ki jih pripravljamo sami.

Ob vsem tem spoznavanju in pridobivanju znanja o zeliščih - dišavnicah pa je naša želja, da dobimo primerne zeliščne gredice pred našim vrtcem.

Anita Klug, vzgojiteljica

Praznovanje rojstnih dni v vrtcu Muta

Za otroke je praznovanje rojstnega dne v vrtcu prav poseben dogodek. Veselijo se ga vsi otroci in nanj komaj čakajo.

Kot strokovni delavci se zavedamo, da je prazničen dan trenutek, ko ima vsak otrok enkratno priložnost biti v

središču dogajanja. Dajemo možnost za uresničitev idej slavlencev in izbiro dejavnosti preko celega dne. Želimo pričarati čudovito praznovanje.

Poleg skrbi za prijetno vzdušje in izvedbo dejavnosti znamo poskrbeti za zdravje nas vseh.

Z otroki pripravimo pogostitve s sadjem, zelenjavo v obliki različnih pogrinjkov, ki nastanejo izpod otroških prstov, sadnih nabodal in napitkov.

Prazničen dan med vrstniki v vrtcu naj bo drugačen, predvsem pa je pomembno, da ga preživimo aktivno in zabavno. Pa tudi zdravo.

Martina Črešnik, vzgojiteljica

Varno v prometu – projekt Pasavček »Red je vedno pas pripet«

Pomembno je pravilno prečkanje cestišča.

Novo šolsko leto s seboj prinese nove izzive in nova spoznanja in tako je bilo tudi letos. Skupaj z otroki smo spoznavali elemente njihovega vsakdana, toda mnogokrat otroci in

starši temu elementu ne namenja-
jo prevelike pozornosti: spoznavali
smo pravila obnašanja v prometu.
Cilj samega projekta je bilo osve-
ščanje otrok in njihovih staršev o
pravilni uporabi otroških sedežev,
pripenjanja in hoje ob cesti. Ak-
tivnosti, povezane s to temo, so se
vršile tekom celotnega leta in so
bile pestre ter za otroke izjemno sti-
mulativne. Z otroki smo pregledo-
vali zloženke, se skupaj s policistom
pravilno vključevali v promet kot
pešci, opazovali ustrezno pripetost
pri mimovozečih voznikih, likovno
ustvarjali na temo projekta, se vozili
s svojimi kolesi, poganjalci ali skiroji
ter tako usvajali pomen rdeče luči
in znaka stop, vrtec pa je organiziral
tudi predavanje za starše.

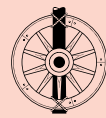
Projekt je odlično uspel, saj se je
zmanjšalo število otrok, ki so se v
vrtec pripeljali nepripeti, kar pome-
ni, da obstaja možnost trajne spre-
membe obnašanja otrok in njihovih
staršev v zvezi s tem.

Olga Čeru, vzgojiteljica

Projekt je odlično uspel.

Spoznavanje domačega kraja

Sestavljanje kovača.

V mesecu maju smo se z otroki družili ob vprašanju: Kje sem doma? Spoznavali smo naš domači kraj - Muto. Po pešpoti smo se podali na spodnjo Muto, mimo izliva reke Bistrice v reko Dravo. Tam smo si ogledali našo najstarejšo cerkev - rotundo Sv. Janeza Krstnika. Raziskovanje našega kraja smo nadaljevali skozi slike Mute nekoč in danes. Dotaknili smo se obrti, ki je bila za Mu-

Maketa, ki smo jo izdelali.

čane zelo pomembna – kovaštvo. Izdelali smo si veliko sestavljanke kovača, ob kateri se z veseljem igramo ljudsko igro: En kovač konja kuje. Ob koncu našega raziskovanja smo skupaj z otroki izdelali maketo našega kraja, ki vsebuje tiste dele, katere smo tekom meseca maja odkrivali in raziskovali po Muti.

Tamara Husič, vzgojiteljica

Projekt Zdravje v vrtcu

Zdrava prehrana je zelo pomembna.

V našem vrtcu smo vključeni v projekt Zdravje v vrtcu, ki je podprt s strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Projekt je usmerjen v vse ciljne skupine v vrtcu (otroci, starši, delavci). V vrtcu stremimo k temu, da spodbujamo gibanje, uživanje

zdrave prehrane, razvijamo zdrave medsebojne odnose ter skrbimo za vzgojo za zdravje celostno. Trudimo se otrokom na zanimiv in izkustven način približati zdravo hrano, zdrav način življenja in skrb za čistočo. Dejavnosti, ki jih skozi celotno šolsko leto izvajamo, so: spoznati zdrav način življenja

in se ga skupaj s starši tudi držati, spoznati zdravo prehrano in jo poskusiti – zdrave prigrizke in napitke naredimo tudi v skupinah, spoznati pravilno umivanje rok in zob, sodelujemo pa tudi s strokovnimi delavkami Zdravstvenega doma Radlje ob Dravi.

Maja Moškon, vzgojiteljica

Pomembno je tudi umivanje zob.

Barvit mozaik dela srednje šole Slovenj Gradec in Muta 2016/17

Naša šola izobražuje dijake v sedmih različnih programskih področjih in na dveh lokacijah. Programska področja ekonomije, trgovine, gostinstva, lesarstva in turizma izvajamo na lokaciji Slovenj Gradec, medtem ko programski področji predšolske vzgoje in okoljevarstva na lokaciji Muta. V šolskem letu 2016/2017 obiskuje Srednjo šolo Slovenj Gradec in Muta 600 dijakov. Postavljeni so bili cilji na različnih strokovnih področjih in vpeti smo v raznovrstne domače in mednarodne projekte.

Pouk in učenje sta najpomembnejša, a ti dve dejavnosti znamo tudi popestriti; različni projekti so eden od mnogih načinov dodatne motivacije in doseganja cilja, da učne vsebine splošnih in predvsem strokovnih področij povežemo, tudi z zunanji sodelavci, in dijake pripravimo za življenje.

1. USPEHI SKUPNEGA DELA DIJAKOV IN UČITELJEV

Odličen uspeh na 14. mednarodni turistični tržnici Več znanja za več turizma

Turistična zveza Slovenije je v sredo, 1. februarja 2017, v okviru sejma NATOUR Alpe - Adria 2016/17 v hali C gostila tudi srednješolski festival Več znanja za več turizma na temo Potujem, torej sem. Na festivalu se je s predstavitvijo na turistični tržnici in s programi vodenja po svojih krajih predstavilo 42 srednjih šol iz vse Slovenije in tujine.

Naša šola je letos sodelovala z dvema nalogama in obe sta se odlično predstavili.

Dijaki Špela Cehner, Neža Knuplež, Klemen Smolar in Denis Razgoršek so pod vodstvom mentorjev Mateje Gorišek in Romana Založnika z nalogo z naslovom **Grta pa dovta po Koroški dosegli zlato priznanje in skupno drugo mesto na festivalu med 42 šolami**. Njihov video spot pa je s strani komisije ocenjen kot najboljši med vsemi.

Srebrno priznanje so osvojile dijakinje Urša Stern, Veronika Zorko in Amadeja Zlatar po mentorstvom Matjaža Štraserja. Predstavile so nalogo z naslovom **Slovenski endemiti**.

Dijaki so najprej raziskali trg in ugotovili, da velika večina mladih iz Slovenije še ni bila na Koroškem, bi jo pa radi spoznali. Tako so pripravili nalogo -vikend počitniški paket za mlade Grta pa dovta po Koroški, kjer lahko na drugačen, predvsem aktiven, zabaven, poučen in adrenalinski način spoznavajo naravno in kulturno dediščino Koroške v vseh letnih časih. Ob

tem imajo možnost razvijati svoje brbončice z okusno hrano koroških ponudnikov. Špela Cehner, Neža Knuplež, Denis Razgoršek in Klemen Smolar so posneli tudi film, povezan z vsebino naloge, in se dokazati v trženju svojega programa na celodnevni prireditvi v Ljubljani. Poleg komuniciranja v različnih jezikih so se morali dokazati v organizacijskih sposobnostih in socialnih veščinah, priprava tovrstne naloge je zahtevala tudi povezovanje s ponudniki turističnih storitev na Koroškem.

Z obema nalogama so mladi dokazali, da je na Koroškem dovolj znanja in idej mladih in se za razvoj turizma na Koroškem ni bati!

Njihovo delo si lahko ogledate tudi na facebook strani šole.

Dijaki z zlatim priznanjem Več znanja za več turizma.

Izreden uspeh na 19. državnem tekmovanju iz znanja računovodstva v Slovenski Bistrici

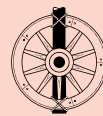
Pod mentorstvom Olge Jeznik, prof., je v polovičnem času s konkurenco 42 dijakov odlično opravila Maruša Vranc iz E2, saj je dosegla **vse možne točke in dosegla zlato priznanje**. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije je dijakinji Maruši Vranc podelila denarno nagrado. Druga tekmovalka, Nika Krivec, je osvojila srebrno priznanje.

Dijakinji sta že v času priprav na tekmovanje pokazali veliko motivacije, saj sta z mentorico odkrivali pasti in rešili številne naloge šolskih tekmovanj drugih sodelujočih slovenskih šol. Uspeh je zelo dobra popotnica za dobro delo v praksi, zato obema iskreno čestitamo.

Izjemen uspeh dijakov v znanju kuhanja

Dijaki programov gostinstva in turistični tehnik so se tudi letos odpravili na tekmovanje v sklopu letos že 63.

Gostinsko turističnega zbora v Radencih. Na Koroško so se vrnili z izjemnim rezultatom.

Na področju kuharstva so tekmovali dijaki Žiga Rek, Anja Praprotnik in Teo Koren. Tekmovali so v pripravi jedi iz MAGIC BOX, kjer so dosegli 95,83 točk od 100 točk in s tem dosegli **zlato priznanje s srebrno medaljo**, kar pomeni **2. mesto v državi**. Njihova mentorica je Bernarda Klančnik. Uspeh je še toliko slajši, saj je med sodniki bila tudi znana sodnica iz oddaje Masterchef Slovenija, stroga Alma Rekič. Njihov preizkus znanja je izjemno zahteven, saj morajo biti pri delu iznajdljivi in inovativni, povezati morajo teorijo s praktičnim izdelkom v zelo kratkem času. Dijaki so v obdobju pred tekmovanjem preizkusili različne kombinacije jedi, urili strežbo in spoznavali čuda sveta. Za dijake je tak način dela velik izziv, pridobijo si nove izkušnje in spoznajo skorajda nešteto kombinacij hrane in pijače.

Na področju strežbe so dijaki tekmovali v pripravi hladne jedi in brezalkoholnega koktajla, ki so ju pripravljali pred gosti, in v odpiranju in postrežbi penine pred gosti. Dosegli so 89,55 točk in s tem dosegli srebrno priznanje. Tekmovali so: Leja Štumpfl, Martina Breznik in Domen Šmon. Njihova mentorica je bila Dragomira Šavc.

Zlato pri nemščini, dvojni bron pri angleščini

Ekipa petih dijakinj iz programa Gastronomija in turizem se je na državnem tekmovanju v Radencih odlično odrezala. Zopet je pri nemščini zablestela **Doris Fesel**, ki je osvojila zlato priznanje, **Kristina Grm** in **Katja Smolnikar** pa sta prejeli bronasto priznanje iz angleščine.

Uspeh na državnem tekmovanju iz ekonomije

Tudi bodoči ekonomisti so se pomerili v znanju iz ekonomije. Dijakinje naše šole so bile zelo uspešne, vsaka je prejelo svoje priznanje: **Natalija Kaštivnik zlato priznanje, Anja Plesec, srebrno, Žana Kohn pa bronasto.**

2. NAŠA ŠOLA V MEDNARODNEM OKOLJU

Letošnje šolsko leto je bilo izjemno pestro na mednarodnem področju; sodelovali smo kar v treh mednarodnih projektih.

V tednu med 18. in 22. aprilom je potekalo srečanje učiteljev Poljske, Slovaške, Turčije in Slovenije v okviru **mednarodnega Erasmus+ projekta** z naslovom **Kuhaj, strezi in govori angleško**. To je bilo zadnje srečanje v okviru dvoletnega projekta, ki se s tem šolskim letom zaključuje. Učitelji smo se v času projekta udeležili izobraževalnih srečanj na vseh sodelujočih šolah. Skupaj pripravljamo priročnik strokovne angleščine za področje gastronomije. Teden v Sloveniji je potekal

pestro, saj smo, ob izobraževanju o diseminaciji (širjenju rezultatov projekta in njihovi rabi), z učitelji vseh šol in dijaki našega programa Gastronomija, pripravili tradicionalne jedi vsake države, ki smo jih predstavili na Trgu svobode.

Drugi mednarodni projekt nosi naslov **Planet je naš dom, povežimo se, da ga ohranimo**, pri katerem sodelujejo šole iz Italije, Romunije, Bolgarije, Poljske, Španije, Finske in Slovenije je od 2. do 8. februarja 2017 potekalo na otoku Gran Canaria. Gostitelji so bili učitelji šole Rey Juan Carlos I iz mesteca Valleseco, ki leži v notranjosti otoka. Pri projektu dijaki in učitelji sodelujočih šol izvajajo različne aktivnosti s področja okoljevarstva. V prvem obdobju smo zbirali podatke o odpadkih, spoznavali tehnike njihove obdelave in možnosti ponovne rabe reciklaže. Med srečanjem smo partnerske šole poročale o aktivnostih, ki smo jih izvajale. Načrtovali smo tudi aktivnosti v nadaljevanju, med drugim svetovni dan voda, ki smo ga 22. marca obeležili na vseh šolah. Naši dijaki so izdelali plakat, ki je bil izbran za plakat projekta.

Nagrajeni plakat projekta.

Tretji projekt **Družbeni mediji v izobraževanju** je »najmlajši« in bo trajal še vso naslednje leto, preučujejo aktivnosti naših dijakov glede rabe družbenih medijev (kot so npr. Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat), jih soočamo s tveganji, ki jih le-ta prinaša, obenem pa jih usmerjamo k aktivni rabi v izobraževalne namene.

2. Delovna praksa dijakov v tujini – Malta in Irska

V sklopu Konzorcija ekonomskih šol sodelujemo v projektu Erasmus+, preko katerega lahko dijaki opravljajo tritedensko praktično usposabljanje v tujini. 7 dijakinj je opravljalo Erasmus+ praktično izobraževanje na Malti. Dijakinje so bile zaposlene pri različnih delodajalcih. Večina jih je vključena v dejavnosti turizma, saj Malta v veliki meri »živi« od turizma.

Delo na Malti

Delo na Malti zahteva veliko strpnosti, saj malteško življenje poteka počasneje in bolj sproščeno, zato je potrebno biti zelo potrpežljiv in iznajdljiv.

Izkušnje dijakinj

»Prakso Erasmus+ na Malti sem opravljala s sošolko Žano. Delali sva na Malta 5D, kjer vrtijo 20-minutno predstavo o zgodovini Malte s 5D efekti. Predstavo sva si ogledali tudi sami in nama je bila izredno všeč. Na začetku prakse sva na ulici delili letake, kasneje v kinu pa sva čistili očala ter pomagali pri vodenju turistov v sam kino in iz njega. Komuniciranje je potekalo v angleščini, zato sem svojo angleščino zelo izboljšala, postala pa sem tudi veliko bolj komunikativna. Menim, da sem se naučila samostojnosti, a ne le pri delu, ampak tudi v svojem osebnem življenju. Malta je bila zame nepozabna izkušnja, iz katere sem veliko odnesla.« (Nuša Tomis)

»Prakso na Malti sem opravljala v Malta experience, to je kot kino predstava o zgodovini Malte. Po tej predstavi pa je bilo vodenje v zelo staro bolnišnico. V tem podjetju nisem delala sama, z mano je bila Brina Vrhovnik. Promovirali sva podjetje s tem, da sva delili letake v mestu in pred podjetjem. Sodelavci so bili vsi zelo prijazni, vendar so bili za razliko od ostalih Maltežanov zelo točni in resni. Delo ni bilo naporno, vendar je bilo rahlo monotono, saj je bilo delo vsak dan enako. Nekako sem se privadila na to delo in pri tem uporabila veliko znanja tujih jezikov. Poleg dela na Malti smo se tudi preizkusile v samostojnosti, iznajdljivosti in ugotovila sem, da bi lahko sama zlahka živela kje drugje. To sta bili dve prijetni in koristni izkušnji, ki mi bosta v vsem prišli prav v življenju.« (Martina Mrakič)

Delo na Irskem

Februarja in marca se je šest dijakinj 3. letnika programa Predšolska v okviru projekta Erasmus+ odpravilo na tritedensko prakso v tujino, in sicer na Irsko v Dublin.

Družine so jih lepo sprejele in seznanile s hišnimi pravili ter vso logistiko, še zlasti z javnim prometom, saj so se na delo vozila z avtobusom. Nekatere družine so poleg Slovenk gostile tudi dijake iz drugih držav. Predvsem so se dekleta morala privaditi drugačnemu načinu prehranjevanja - vsak obrok je namreč spremljala priloga iz krompirja, večerje so bile pozne in za kosilo so običajno jedli manjše obroke (sendviče, krofe).

Seveda, dijakinje so komaj čakale, da odhitijo v vrtece in spoznajo vzgojiteljice, njihovo delo ter otroke. Od vrtcev so bile oddaljene slabo uro vožnje z avtobusom, nekaj jih je delalo v zasebnem, nekaj pa v javnem vrtcu, toda razlik med njima niso opazile. Oba sta bila ob glavni cesti in nista imela dvorišča oz. igrišča za igro

na prostem, kar jih je presenetilo in tudi razžalostilo, saj se zavedajo, kako pomembna sta gibanje in igra na svežem zraku. Posebnost je tudi ta, da tamkajšnji otroci obiskujejo vrtec od četrtega meseca do šestega leta. Najbolj zgodnji prihajajo okoli šeste ure zjutraj in so tam do pete ali šeste ure popoldne. Medtem dobijo tri večje obroke ali pa si hrano prinesejo s sabo. Delovni čas deklet je bil od 10. do 15. oz. 16. ure.

Dejavnosti v vrtcu so podobne našim in potekajo približno tako: malica (snack time) ob 10. uri, sledijo prosta ali senzorična igra, jutranji krog (petje pesmic, branje pravljič), obravnava določene teme pri starejših otrocih (skozi ves teden), prosta igra, kosilo, spanje (1 do 2 uri), ponovno prosta igra in malica. Veliko poudarka je na prosti igri.

Po besedah dijakinj je bilo v vrtcih na Irskem zelo sproščeno vzdušje, vzgojiteljice so jih lepo sprejele in vključile v delo z otroki. Ugotovile so, da elemente Montessori pedagogike šele uvajajo, presenetilo pa jih je, da so vzgojiteljice večinoma prostovoljke iz tujih držav (Romunije, Rusije, Španije).

Tudi za turistične ogledje je bilo poskrbljeno. Partnerji z Irske so zanje organizirali tri čudovite ekskurzije: ogled Dublina, Dublinie (vikinški muzej) in veličastni grad Dublin, irsko podeželje Glendalough (jezera) in Killkenny (grad, kapela) ter pivovarno Guinness.

Med tednom so delale do tretje oz. četrte ure popoldan, potem so imele prosti čas. Takrat smo bile večinoma doma, nekajkrat so si vzele čas tudi za nakupovanje. Poskusile so tudi hrano v različnih restavracijah. Razlike v cenah so opazne, hrana je dražja, vendar jih to ne moti, saj imajo Irci povprečju višje plače v primerjavi s Slovenijo.

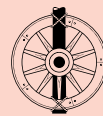
Predvsem so se dekleta ob delu z otroki naučile potrpežljivosti in samostojnosti, kar jim bo zelo koristilo v nadaljnjem življenju. Tako je namen mednarodne izmenjave dijakov iz strokovnih programov dosežen.

3. Državno srečanje okoljevarstvenih tehnikov Slovenije

Organizacija letošnjega, tokrat že sedmega, državnega srečanja dijakov programa okoljevarstveni tehnik je prevzela **Srednja šola Slovenj Gradec in Muta, ki na lokaciji Muta** izobrazuje mlade varuhe okolja. Tema tokratnega druženja je bil gozd.

Srečanja so se udeležili dijaki, profesorji in ravnatelji s Srednje gradbene šole in gimnazije Maribor, Biotehniške šole Ptuj, Srednje šole za gradbeništvo in varovanje okolja Celje, Srednje gradbene, geodetske in ekonomske šole Ljubljana, Srednje poklicne in tehniške šole Murska Sobota, Rudarske šole iz Velenja in gostiteljska šola, pridružili so se jim je tudi vodja skupnosti okoljevarstvenih šol Slovenije s CPI, Igor Leban, direktor podjetja Kocerod, mag. Ivan Plevnik,

župan občine Muta, g. Mirko Vošner, ter predstavniki nekaterih pomembnih koroških podjetij, kjer se v okviru svojih dejavnosti ukvarjajo z okoljevarstvenimi vprašanji.

Po besedah ravnatelja Srednje šole Slovenj Gradec in Muta ter vodje skupnosti ravnateljev programa okoljevarstveni tehnik, **g. Bernarda Kresnika**, je tovrstno povezovanje vseh deležnikov v izobraževanju poklica sedanjosti in prihodnosti izjemno pomembno, saj zgolj tako mladi v tem poklicu prepoznajo priložnosti za poklicno kariero in ozavečenega in odgovornega načina življenja. Temu je pritrnil tudi **Igor Leban** s CPI, kjer se z mnogimi aktivnostmi povezujejo z gospodarstvom, da bi ta poklic postal prepoznaven in bi podjetja okoljevarstvena vprašanja prepustila prav mladim, izobraženim na tem področju. Tudi **župan občine Muta, g. Mirko Vošner**, je izrazil veselje ob tolikšni energiji mladih za varovanje okolja, saj so tudi lokalne oblasti odgovorne za vestno ravnanje z njim.

Po uvodnem plesno-pevskem in dramskem programu na temo okoljevarstva so se dijaki razdelili v skupine, poimenovanih po drevesnih vrstah (javor, kostanj, bor, hrast, smreka, lipa) in se odpravili na orientacijski pohod z nalogami po gozdu v bližini šole. Na posameznih točkah so opravili naloge z različnih področij okoljevarstva.

Strokovni del je potekal v učilnici, kjer je **mag. Ivan Plevnik** predstavil zasnovo koriščenja lokalnih resursov v okviru odpadkov na principu krožnega gospodarstva, kar bi v prihodnosti pomenilo zmanjševanje negativnih vplivov na okolje in hkrati povečanje donosnosti gospodarstva v tem okolju. Glede na dejstvo, da je že 60 % ekosistemov degradiranih in netrajnost naravnanih bi takšni novi sistemi pomenili velik korak k optimizaciji na tem področju. Predavanje g. Plevnika je pri strokovnih delavcih šol vzbudilo veliko zanimanje, saj je tema izjemno aktualna, te vsebine bodo del projektnega dela tudi pri samem pouku. Kot dober primer je podjetje Lesoteka, kjer izdelujejo lesene masivne hiše po sistemu brun in izkoriščajo naravno danost naše regije, to je gozd.

Mladi okoljevarstveniki v gozdu.

Prav gotovo je srečanje mladih okoljevarstvenikov pomenilo druženje mladih, izmenjavanje mnenj, izkušenj, kar so s strokovnimi vsebinami povezali v zanimiv in koristen dan.

Dijaki so ob mentorstvu učiteljev na kmetiji Klančnik na zanimiv način predstavili celostno zgodbo z naslovom **KMETIJA – jej lokalno, misli globalno**, s katero smo povezali znanja, spretnosti in izkušnje različnih strokovnih področij: ekonomija in trgovina, lesarstvo, turizem in gastronomija, okoljevarstvo in predšolska vzgoja. Z različnimi oblikami, metodami, pristopi so dijaki teh programov aktivno iskali rešitve in predloge ter dopolnjevali že predlagane vsebine v dogovoru z lastniki kmetije.

Predstavitve projekta na kmetiji Klančnik.

Poletje ... sonce ... energija ... Na šoli zaključujemo še en mozaik ... In še ena generacija mladih odhaja s šole, odpira novo poglavje in zre (ne)znanim izzivom v oči ...

Gozdna učna pot Grašin

NAMEN GOZDNE UČNE POTI

Z gozdom in drevesom se v gozdnati kozjaški pokrajini srečujemo na vsakem koraku. Gozd je skrivnostna skrinja zakladov, ki blagodejno vpliva na kvaliteto našega bivanja. Z gozdno učno potjo Grašin vabimo v gozd, med drevesa, pod nebesni svod, da pogledamo v skrinjo, da vsaj malo odstranimo pokrov in se gozdu približamo. Na gozdni učni poti želimo pogledati tudi v preteklost, v zgodovino.

OTVORITEV GOZDNE UČNE POTI GRAŠIN

Predstavniki občine Muta, Zavoda za gozdove enota Radlje, planinci Planinskega društva »Bricnik« Muta, učenci Osnovne šole Muta in občani občine Muta smo ob otvoritvi 22. septembra 2007 predali namenu gozdno učno pot, imenovano »Grašin«, po grajskem hribu nad Muto, ki jo domačini imenujemo Grašinkogl. Zanimiva in poučna pot je plod dela Zavoda za gozdove enote Radlje, občine Muta, Osnovne šole Muta in Planinskega društva Bricnik, katerega člani so bili tudi glavni izvajalci del.

Otvoritev pri Kovačiji Struc Muta.

Študijski krožek »Gozdna učna pot Grašin – Muta« si je zadal nalogo pripraviti gozdno učno pot v občini Muta in je deloval od pomladi 2006 do septembra 2007. V krožku so delovali predstavnica občinske uprave, Zavod za gozdove – enota Radlje, člani planinskega društva, turističnega društva, lovske družine in učiteljice Osnovne šole Muta, ki so za sodelovanje pri pripravi gozdne učne poti navdušile tudi učence. S traso gozdne učne poti in z objekti, ki smo jih pripravili, smo opozo-

rili na zanimivosti gozdnega prostora v neposredni bližini Mute. Pot vključuje ogled ruševin gradu na hribu Grašin. Gozdni učni poti smo dali podnaslov »Gozd – kruh«. Razmišljali smo o snovni in nesnovni vlogi gozda za kvaliteto našega življenja in ugotavljali, da nam gozd resnično daje kruh v materialnem in duhovnem smislu. Osnovno traso poti smo razširili z usmeritvijo zainteresiranih pohodnikov na bližnjo kmetijo, kjer se ukvarjajo z dopolnilno dejavnostjo peke kruha.

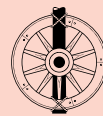
Utrinek z otvoritve na »Starem gradu«.

Skrivnosti dišečega kruha iz krušne peči radi izdajo vedoželjnim obiskovalcem. Naša gozdna učna pot »Grašin – Muta« je, kot rezultat dela študijskega krožka, drugačna od »že videlih« ravno s povezavo gozd – kruh in z usmerjanjem pohodnikov v razmišljanje o gozdu kot o darovalcu številnih materialnih in nematerialnih dobrin. Občina Muta je finančno podprla izdajo zbirke za svojo gozdno učno pot. Člani študijskega krožka smo ob otvoritvi poti začutili, da so prebivalci Mute pot že vzeli za svojo in da je naš krožek dosegel svoj cilj, ko smo projekt, ki je namenjen predvsem lokalni skupnosti, izvedli s sodelovanjem občine, društev, osnovne šole.

POTEK POTI

Gozdna pot, ki se prične ob Kovačiji Struc, nas ob robu gozda vodi do opuščene drevesnice, nato se pričnemo vzpenjati skozi gozd proti ruševinam nekdanjega gradu. Grajska pot ni tlakovana, je preprosta gozdna vlaka, ki tik pred razvalinami gradu preide v ožjo stezo. Za napor ob blagem vzpenjanju smo bogato poplačani, ko se ustavimo na razgledni točki, preden pridemo do grajskih ruševin.

Potek gozdne učne poti »Grašino«.

Razgledišče nam omogoča pogled na Muto, vidimo dolino reke Drave daleč v smeri Maribora, s te točke je zanimivo očem Radlje z okolico. Na desnem bregu Drave je dobro vidno naselje Sv. Vid nad Vuzenico, malo dlje Vuhred, na desni strani obzorja se v nebo dviga cerkev Sv. Antona na Pohorju. Pogled lahko usmerimo na vrhove pohorskega slemena. Da si malo odpočijemo, sta na razgledni točki nameščeni klopci. Razvaline gradu na najvišji točki gozdne učne poti so skrivnostne. Nekdanji grad na Grašinu je gozd vsrkal vase. Razvaline molče pričajo o nekem drugem času, ki je zdavnaj minil. So dokaz velikih dejanj in sposobnosti človeka v preteklosti. Ko stojimo med razvalinami, občudujemo sposobnost gradnje človeka v preteklosti, ki je pred tisoč leti po principu kamen na kamen zgradil zid, ki je trden še danes. Več o gradnji in razvalinah gradu prikažeta panoja, kjer je predstavljen zgodovinski opis nekdanjega gradu ter skica poteka celotne poti. Obiskovalce pritegne tudi navpična kamnita stena, ki ščiti hrib z jugozahodne strani in predvsem mogočne bukve, ki so zrastle v nekdanjem razsežnem grajskem dvorišču.

Tudi zaplesali smo na otvoritvi.

Med grajskim kamenjem so našli svoje mesto najrazličnejši mahovi in praproti ter drobne ciklame. Tudi nadaljevanje poti na drugo stran hriba vodi skozi bukov gozd, ki je v jeseni obarvan močno rdeče in rumeno. Ob šumenju listja pa spet opazujemo številne razgibane griče in kmetije zahodnega Kozjaka. Na kmetiji Karbel lahko kupimo tudi kruh, pečen v krušni peči. Med listjem, pod mogočnimi bukvami, smrekami in jelkami, bomo našli veliko različnih vrst gob.

Pod cesto se pot nadaljuje mimo Campinga, nekdanjega središča domačih tabornikov nazaj do izhodišča pri kovačiji. Za gozdno učno pot bomo potrebovali približno dve uri, in tudi če bo dež, bomo šli po poti, ki vedno pomeni svojevrstno doživetje narave. Pot je opremljena z ličnimi smerokazi in razlago o zanimivostih na poti.

Vsi, ki smo pot snovali in jo predali namenu, želimo, da bi jo krajanji, pa tudi obiskovalci od drugod čim pogosteje obiskovali, saj ima tudi rekreativni značaj. Gozd nam daje več, kot lahko dojamemo in ovrednotimo. Daje nam več, kot si od njega upamo zahtevati. Pohod po gozdni učni poti nam daje toliko, kot smo od gozda pripravljene sprejeti.

Po desetih letih lahko rečemo, da je število obiskovalcev naše učne poti od začetka rastlo, da so jo ljudje sprejeli in jo radi uporabljajo.

Marljivi člani PD »Bricnik« Muta skrbimo, da je pot vedno v dobrem stanju, kljub poskusom nekaterih, da bi jo uporabili kot poligon za vandalizem. Tudi vozniki kros motorjev so jo že preizkusili in nam napravili kar nekaj škode. Pa se da z dobro voljo in ljubeznijo do dela in narave vse popraviti in urediti.

Letos smo očistili pot polomljenih vej in listja, zamenjali stare dotrajane klopi z novimi, prav tako pa smo učvrstili obvestilne table.

Na koncu se moramo zahvaliti še vodstvu Občine Muta, ki ima veliko posluha pri pomoči vzdrževanja poti.

*Alojz Eršte (vir: internet, Odmev z Bricnika)
Fotografije: Ernest Preglav in neznani fotograf*

300 tabornikov na Muti

19. in 20. maj, petek in sobota, sta bila dneva, ki smo ju mučki taborniki rezervirali za območni mnogoboj. Kar 300 tabornikov iz koroško-šaleško-zgornje-savinjske doline se je mudilo na Muti. Taborniki so se v petek po začetnem zboru podali v boj za zmago. Preizkusili so se v kurjenju ognja, lokostrelstvu, signalizaciji in v igri med dvema ognjema. Zvečer so ob večernem ognju uživali ob zvokih kitare in ob različnih igrah. Ob pozni uri so se utrujeno podali v svoje šotore, se zabubili v spalke in zaspali. Bujenje pa je sledilo zgodaj. Po zajtrku so se ponovno podali v boj. Sledile so različne panoge, ki so bile primerne starostnim skupinam. Preiskovali so se med drugim v postavljanju šotora iz šotork, spretnostnem tekmovanju, ovirah in orientaciji. Spoznali so nove tabornike in sklenili nova prijateljstva.

Na mnogoboj bo ostal lep spomin. Čudovito je pogledati 300 tabornikov na enem mestu, ko pa zapojejo taborniško himno, pa so to trenutki, ki si jih ni mogoče predstavljati, potrebno jih je doživeti. Taborništvo je šola za življenje. Taborništvo je tudi veliko več kot postavljanje šotora in kurjenje ognjev. So trenutki sreče, pristnega prijateljstva, druženje, način življenja, življenje, ki je v sožitju z

naravo. Cilj mladih tabornikov je bil, da uživajo na mnogoboju. Zadan cilj so desegli, za ves trud pa po vrhu dosegli odlične rezultate.

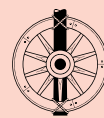

To pa ni bila edina akcija, ki smo jo taborniki letos izpeljali. Vsi štirje vodi se tedensko srečujejo na vodovih srečanjih. Poleg vodovih srečanj izvajamo še mesečne rodove akcije, ki so zelo zanimive in raznolike. Posebej je potrebno omeniti večje akcije. Udeležili smo se mednarodne akcije JOTA-JOTI 2016 na Obretanovem v oktobru 2016. Naši mladi gozdovniki in gozdovalnice se se pogovarjali s taborniki iz različnih koncev sveta. Zelo zanimiva izkušnja, ki se vtisne v spomin. Že takrat pa so se začela plesti prijateljstva s taborniki koroških rodov. V mesecu decembru smo pripravili akcijo »Stojnica upanja«, ki jo pripreja Koroška zveza tabornikov. Janurja je sledilo veselo sankanje, februarja pa smo se v zimski idili podali na Pernice, kjer smo uživali v zimskih radostih. Marca smo odšli na ogled starega gradu. April pa je za tabornike zelo pomemben mesec, saj praznujemo dan tabornikov. Medse smo sprejeli nove člane, stari člani pa so prešli iz mlajše v starejšo starostno vejo. Na dan tabornikov, 22. aprila, smo se skupaj s koroškimi rodovi odpravili v Ljubljano na Taborniški festival, kjer smo neizmerno uživali. Za tem pa smo se intenzivno začeli pripravljati na območni mnogoboj.

Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila vsem, ki ste financačno ali kakorkoli drugače podpri mnogoboj in tabornike med letom. Hvala Občini Muta, NLB Muta, Kibubi, Korat hidravliki, Kovačiji Struc Muta, Relaxu ter M-Servisu za finančno in materialno pomoč. Posebna zahvala za pomoč pri izvedbi gre Osnovni šoli Muta, PGD Muta ter Lokostrelskemu klubu Muta.

Ponovno pa bi rada poudarila, da s sodelovanjem društev, šol, klubov ... dokazujemo, da skupaj zmoremo več!

Anja Vasiljevič

3. rekreativni kolesarski vzpon na Pernice

19. in 20. maj, petek in sobota, sta bila dneva, ki Vsak od nas si postavlja cilje. Naj so ti večji ali manjši, da jih dosežemo, moramo premagati veliko ovir, v to vložiti ogromno truda, pri tem seveda iščemo pomoč, podporo ali celo vzpodbudo. Rezultat pa je odvisen popolnoma in samo od nas samih. Navadno je celoten trud na koncu poplačan, pa čeprav v konkretnem primeru z veliko prelitega znoja in s posledičnim »muskelfibrom« naslednji dan.

Pernice so tretje leto zapored cilj vseh kolesarjev, ki se udeležijo kolesarske prireditve na Gortini v organizaciji Športnega in mladinskega društva Gortina. Vzpon je popolnoma rekreativnega značaja, primeren za vse starostne kategorije. Tako kot v letu 2015 in 2016, ko je bila prireditev izpeljana v okviru občinskega praznika občine Muta, bo tudi letos. Prireditev bo na praznično nedeljo, 25. 06. 2017, s startom ob 10:00 uri (prijava: 9:00–9:45). Startnine ne bo, na cilju pa vse udeležence

3. Rekreativni kolesarski vzpon na Pernice 25.06.2017

čaka topel obrok. Ker pa gre za športno prireditev, bodo na delu tudi časomerilci. Celotna trasa, na kateri kolesarji premagajo 679 m. n. v., meri 9,8 km. Start vzpona je pri Žampu na Gortini, nato sledi vzpon po asfaltirani cesti do križišča pri Kapšarju/Rejaku, kjer se pot nadaljuje po makadamu proti kmetiji Napečnik. Pot nato vodi mimo lovske kočice do kratkega asfaltnege odseka pri stari šoli na Penicah, kjer je tudi cilj. V letu 2017 bo to eden izmed sedmih kolesarskih vzponov, ki šteje za pokal rekreativcev v MTB, katerega prireditve si sledijo od aprila do septembra po naslednjem vrstnem redu: 23. 4. Vuhred, 14 .5. Brezno-Podvelka,

4. 6. Remšnik, 17. 6. Ruše-Areh, 25. 6. Gortina–Pernice, 10. 9. Ožbalt ter zaključna prireditev v sezoni, ki bo 24. 9. na Svetem Antonu na Pohorju, kjer bodo podeljena priznanja najboljšim v skupnem seštevku po kategorijah, ki jih pripravijo krovni organizatorji pokala. Idejna ter organizacijska zasluga vseh prireditev gre ekipi Pokala rekreativnih kolesarskih vzponov, ki jo spretno vodita Slavko Sinič ter Andreas Tacer.

Kljub kratki zgodovini kolesarskega vzpona na Pernice smo na preteklih vzponih postavili nekaj pomembnih mejnikov. Na obeh prireditvah se je zbralo preko 40 kolesarjev. Postavljeni so bili vrhunski časi v absolutni kategoriji. V letu 2015 je pedala najhitreje vrtel Vinko Ladinek, s končnim časom 34 min 55 sek. Na lanskoletni prireditvi pa je zmago slavil Sebastian Jenschatz iz sosednje Avstrije, in sicer z do sedaj nepremagljivim časom 33min 46sek. Motivov oziroma osebnih ciljev torej tudi na letošnjem vzponu ne bo manjkalo.

Vabljeni na kolo za zdravo telo.

Športno in
mladinsko društvo Gortina

Pihalni orkester Muta z novim dirigentom

Letos je pri nas v Pihalnem orkestru Muta zapihal veter sprememb. Naš dolgoletni dirigent Vojko Trnjek, ki nas je z manjšo prekinitvijo vodil kar 28 let, je odložil dirigentsko palico. Z Vojkom smo se v preteklih letih udeležili prvega mednarodnega tekmovanja godb v Avsenikovi glasbi, kjer smo prejeli zlato plaketo in smo bili najboljši orkester v svoji kategoriji, ter več tekmovanj slovenskih godb, kjer smo vselej prejeli zlato plaketo v svoji kategoriji. Naše dosežke pridno izobešamo na stenah v glasbenem domu, kjer nam bo že kmalu zmanjkalo prostora. S svojim trudom, zagnanostjo, prijaznostjo ter poslušom za glasbo in druge ljudi je Vojko Trnjek kot dirigent v orkestru pustil ogromen pečat, še vedno pa ostaja tudi naš zvesti član.

Z začetkom meseca februarja ga je za letošnje leto zamenjal mlad in ambiciozen Miha Šrimpf. Miha je leta 2009 diplomiral iz glasbe na Pedagoški fakulteti v Mariboru, leta

PO Muta na paradi.

2011 pa še iz instrumenta pozavna na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Mnogi ga poznate kot učitelja glasbe na Osnovni šoli Muta, poučuje pa tudi pozavno na Glasbeni šoli Radlje ob Dravi in Glasbeni šoli Slovenj Gradec. Miha je že celo svoje življenje vpet v glasbo. Je član FausDur banda, ki ga lahko poslušate na različnih prireditvah po Koroški, bil je tudi član vokalno-instrumentalne skupine Crescendo, s katero je nastopal širom Slovenije. Od leta 2007 do decembra 2016 je deloval kot pomočnik dirigenta pihalnega orkestra Šentjanž.

Z našim novim dirigentom smo se letos udeležili že kar nekaj nastopov in enega gostovanja. V soboto, 29. aprila, smo bili povabljeni na gostovanje h Godbi Gorje, ki je praznovala 110 let. Tam smo si ogledali Blejski grad, kjer smo zaigrali tudi nekaj koračnic, udeležili smo se slavnostne parade in imeli kratek koncert. Že naslednji večer ste nas lahko poslušali na bakladi, za 1. maj pa smo vas

že zgodaj zjutraj prebudili z lepimi melodijami. Sedaj pridno vadimo, saj se pripravljamo na promenadni koncert, ki ga bomo v kratkem pripravili za vas, in na koncert v Trbošnjah, kjer bo 18. junija potekalo srečanje pihalnih orkestrów.

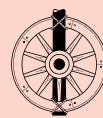
V našem pihalnem orkestru igramo različno glasbeno podkovani člani: od akademskih glasbenikov do glasbenikov, ki so se na svoj instrument naučili igrati čisto sami. Vedno smo veseli, ko se nam pridružijo novi in zagnani glasbeniki, zato se nam lahko pridružiš tudi ti. Na vsa morebitna vprašanja vam bo z veseljem odgovoril naš podpredsednik, ki je dosegljiv na številko 041 291 144.

Dragi bralci, naj vas na koncu še lepo povabim na naše koncerte in nastope, saj samo z vašo podporo lahko ustvarjamo glasbo tako kot najbolj znamo.

Miha Šrimpf, nov dirigent Pihalnega orkestra Muta.

Miranda Vajs

Pomen čebel in čebelarstva

Čebela je žuželka, ki je za naravo in preživetje človeka nujno potrebna. Na svetu je poznanih okrog 20.000 vrst čebel, od tega jih je samo v Sloveniji prisotnih 500, med katerimi je nedvomno najbolj znana kranjska sivka (lat. *Apis mellifera carnica*), ki je zaradi svojih odličnih značilnosti tudi najbolj zaslužna za razvoj tradicije pri nas. Eden izmed začetnikov čebelarstva na Slovenskem je bil nedvomno Anton Janša, ki je že pred več kot 230 leti s svojim bogatim znanjem postal prvi učitelj čebelarstva na cesarskem Dunaju.

Po ocenah strokovnjakov skoraj tretjina svetovnega pridelka hrane zraste na rastlinah, ki so jih oprasile živali, k čemu velik delež s svojim načrtnim zbiranjem peloda prispevajo ravno čebele. Zaradi tega je obstoj čebel za preživetje človeštva zelo pomemben. Ekonomska vrednost oprasovanja je v Evropi ocenjena na 65 milijard evrov, v svetovnem merilu gledano pa na kar 100 do 200 milijard evrov letno. Gre za nepredstavljive številke, ki dokazujejo resničen pomen in vlogo naravnih oprasovalcev.

Znani so primeri (predvsem s Kitajske in drugih azijskih držav), ko so čebele zaradi prekomernega onesnaževanja in obremenjevanja narave izumrle, kar je zadalo, predvsem kmetijstvu, ki je od oprasovanja čebel neposredno najbolj odvisno, hud udarec. V teh pokrajinah, kjer čebel in drugih oprasovalcev več ni, so bili primorani vlogo oprasovanja prevzeti ljudje, ki sedaj ročno z majhnimi palčkami oprasujejo cvet za cvetom. V Sloveniji je po podatkih izpred nekaj let 10.145 čebelarjev, ki čebelarijo skupno s 176.995 čebeljimi družinami. Tudi v našem lokalnem okolju že vrsto let deluje Čebelarstvo društvo Muta-Vuzenica, ki združuje okrog 50 čebelarjev iz obeh občin. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1996, kljub temu je že leta pred tem delovalo društvo čebelarjev na Muti, kjer so si čebelarji izmenjavali svoje prakse in izkušnje. Predsednik Čebelarškega društva Muta-Vuzenica je že nekaj let uspešen

čebelar in čebelarski mojster iz Dravč, g. Dominik Žvikart, ki veliko svojega časa nameni društvenim aktivnostim, organiziranju strokovnih predavanj in izletov. Z nasvetom je vedno pripravljen pomagati vsakemu čebelarju, kar je izredno cenjeno, saj so znani primeri iz preteklosti, ko so nekateri čebelarji svoje

Čebelnjak Antona Janše.

znanje skrivali znotraj čebelnjakov in ga niso radi delili z drugimi.

Naše čebelarstvo društvo vsako leto za svoje člane organizira strokovne delavnice in predavanja, kjer se lahko vsak seznanji z novimi metodami, z dobrimi praksami, z možnostmi glede zdravljenja čebel ipd. Že tradicionalno se vsako leto odpravimo tudi na strokovno ekskurzijo, v okviru katere obiščemo uspešne čebelarje določenega območja Slovenije in tako spoznamo njihov način dela, njihove izkušnje in težave, s katerimi se srečujejo. Letos se bomo tako 10. junija odpravili v Prlekijo, kjer bomo obiskali čebelarski muzej Tigeli na prostem, nato je predviden ogled Čebelarstva Šemen, kjer se čebelarji z več kot 700 čebeljimi družinami in na koncu še obisk lokalnih pridelovalcev ekološke hrane. V društvu smo vedno veseli novih navdušenih čebelarjev, ki se nam lahko vedno pridružijo na naših aktivnostih, saj je skupno povezovanje, izobraževanje in izmenjava izkušenj ter dobrih praks tudi na tem področju dobrodošla, če ne že nujna in obvezna.

V zaključku pa bi se rad obrnil na vse Vas in lokalne skupnosti vseh občin, saj lahko vsak posamezno in vsi skupaj izredno veliko prispevamo k izboljšanju pogojev za preživetje in k še nadaljnjemu obstoju čebel v naših krajih. Gre za majhna dejanja, ki v skupnem merilu pomenijo zelo veliko; naj si bo to z neuporabo prepovedanih pesticidov in škropiv oz. že zgolj s pravilno uporabo dovoljenih kemičnih sredstev v kmetijstvu, ali preko skrbi vsakega posameznika in tudi lokalnih skupnosti po sajenju (tradicionalnih) medovitih rastlin in dreves (npr. lipa, pravi kostanj, javor ipd.). Pri vsem tem igra ključno vlogo ozaveščenost javnosti glede pomena čebel in čebeljih pridelkov, kar pa se začne že pri otrocih, pri čemer so številna čebelarska društva po Sloveniji zelo uspešna, kjer mlade preko šolskih čebelnjakov popeljejo v svet te čudovite in marljive delavke. Na tem mestu bi tudi pohvalil in podprl prizadevanja Čebelarške zveze Slovenije in Ministrstva za kmetijstvo,

Kranjska sivka.

ki Organizaciji združenih narodov (OZN) predlagata, da zaradi pomena čebele za človeštvo 20. maj razglasi za Svetovni dan čebel (na ta dan se je rodil pionir slovenskega čebelarstva, Anton Janša).

Zavedati se moramo, da živimo v čudoviti deželi, bogati tako z naravnimi in s kulturnimi značilnostmi in na nas je, da takšno okolje ohranimo tudi za prihodnje rodove. Glede pomembnosti in pomena čebel pa naj

služi misel znanega matematika in fizika, Alberta Einsteina, ki je ob neki priložnosti dejal: »Ko bo iz sveta izginila zadnja čebela, bo človek živel le še štiri leta. Nič več čebel, nič več opravevanja, nič več rastlin, nič več živali in nič več ljudi«.

Naj medi!

Matej Vošner, podpredsednik Čebelarskega društva Muta-Vuzenica

Literarna skupina Utrip Zgornje Drave

Nastop etno skupine Šajke.

Še pol leta manjka in naša skupina bo slavila 20. obletnico delovanja. Na ta dogodek se pridno pripravljamo, pišemo, lektoriramo (Aleš Tacer), saj se rojeva novo delo s skupnimi prispevki - deveti zbornik. Z njim vam želimo na razprte dlani položiti svoje občutke, lepe in manj lepe trenutke, ki nas spremljajo skozi življenje. Poleg tega pa se trudimo krajšati dneve po domovih starostnikov v Dravski dolini in tudi izven meja nas je zanesla pot.

Eden večjih dogodkov se je odvijal 15. marca v dijaškem domu v Mariboru, kjer smo se »PRAVHALI PO DOMOČE«. Koroško narečje je tako navdušilo obiskovalce, ki so napolnili dvorano do zadnjega kotička, da nas je novinar mariborskega radia, go. Petelinšek, s svojo ekipo povabil 10. maja na snemanje oddaje »ZAKAJ

DRUGAČE, ČE LAHKO PO DOMAČE« k Sv. Ani v Slovenskih goricah. Komentirala nas je dialektologinja dr. Zinka Zorko in nas pohvalila, da želimo obdržati in širiti svoje narečje.

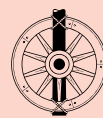
Spremljala nas je tudi etno skupina Šajke iz Vuhreda, ki je s svojo glasbo in lepim petjem razgibala že tako lepo vzdušje. To je bilo enkratno doživetje, za še boljše razpoloženje pa so poskrbeli tamkajšnji župan, go. Silvo Slaček, in KUD Sv. Ane v vinski kleti. Pogostili so nas z ocvirkovko in gibanico, po kateri še danes tečejo sline.

Seveda pripravljamo še več, sodelovali bomo ob občinskem prazniku in tudi na drugih prireditvah v občini. Veseli smo vseh povabil, zlasti OŠ Muta, ker je tako lepo mladim pripovedovati ali prebirati o drugačnem otroštvu, kot je sedaj njihovo.

*Za vas na kratko zapisala
Bernarda Jerič*

Literarna skupina na prireditvi.

Gostovanje kmečke godbe Pernice v Schladmingu

V petek, 15. julija 2016, smo se člani Kmečke godbe Pernice udeležili glasbenega festivala Mid Europe v Schladmingu. Mid Europe je mednarodni festival godb, ki se vsako leto odvija v Schladmingu. V enem tednu okoli 2000 glasbenikov s celega sveta pokaže vse, kar lahko ustvari godba. Moderno, klasično, jazz, pop, rock – spekter je neskončen! Festival v majhni alpski dolini ponuja koncerte na prostem, cerkvene koncerte, nočne koncerte, razne delavnice in še veliko več. Sami smo se predstavili s koncertom na prostem na ulicah Schladminga. Naš koncert je popestril tudi pevec Žan Libnik. Predstavili smo se z nekaj domačimi skladbami kot tudi z nekaj drugimi deli, ki so bila tudi del naših tekmovanj.

Po odigranem koncertu smo prisluhnili tudi drugim godbam z različ-

Koncert Kmečke godbe Pernice na ulici Schladminga.

nih delov sveta in si tako spet razširili naša glasbena obzorja.

Za zaključek našega trdega dela smo se odločili še za hiter izlet v Salzburg in se tako družili še dolgo

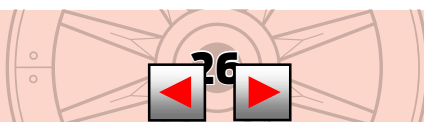
v naslednji dan.

Po že skoraj letu dni nam obisk festivala ostaja v lepem spominu, saj je bilo to lepo, a tudi izobraževalno doživetje za vse naše člane.

Anja Gotovnik

Skupinska fotografija.

Dogajanja v župniji

7. 1. - romanje, izlet mladih župnijskih sodelavcev

V zahvalo za pridno sodelovanje župniji Muta in Trbonje v času po božiču podarita svojim mladim sodelavcem romanje kot zahvalo in nagrado. Tako se je v soboto, 7. januarja, 40 ministrantov, pevcev, bralcev, animatorjev in instrumentalistov podalo na romarsko pot. V spremstvu župnika Marka in katehistinje Dominike smo najprej obiskali Salezijanski center v Celju. Ogledali smo si tamkajšnjo kapelo, prostore, slišali veliko o njihovem poslanstvu in delu. Obisk smo zaključili v njihovi igralnici, kjer smo uživali ob namiznih igrah in piškotih. Hvaležno smo pomahali tamkajšnjim salezijancem in jim že v naprej voščili ob godu Sv. Janeza Boska. Pot smo nadaljevali v Laško, si ogledali tamkajšnjo cerkev Sv. Martina, zlasti čudovite jaslice. Posebej se nas je dotaknil božji grob, ki je postavljen v spomin žrtvam Hude jame. Molili smo zanje in za storilce. Po dobrem kosilu smo obiskali še naša nekdanja duhovnika, g. Šerugo in g. Berginca, v Domu Sv. Jožefa. Srečali smo se tudi z voditeljem lazaristom, g. Planinškom, ki nam je tudi razkazal tamkajšnjo cerkev in dom za ostarele. In za konec še kino! Dan, poln veselja, petja, molitve, novih znanj, lepih cerkva, jaslic ...

25. 3. - oratorijski dan

Praznik Gospodovega oznanjenja in materinskega dne smo letos praznovali posebej veselo in živahno, saj je potekal oratorijski dan z naslovom OD BUBE ... DO METULJA. Udeležilo se ga je okoli 70 otrok, ki

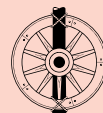
Utrinki iz romanja.

Oratorijski dan.

Dekanijsko srečanje zborov.

so skozi igro, pesem, molitev, delavnice, Sveto pismo odkrivali, kako smo vsi, po vzoru Jezusa, poklicani k preobrazbi, k vstajenju. Zvečer so se nam pridružili tudi starši, s katerimi smo skupaj praznovali pri maši in se potem še pogostili pred cerkvijo. Otroci so na delavnicah izdelali rožice iz krep papirja, ki so jih podarili vse prisotnim mamam.

23. 4. - dekanjsko srečanje pevskih zborov

Na belo nedeljo sta se tudi dva naša cerkvena zbora, s Pernic in z Mute, udeležila letnega dekanjskega srečanja cerkvenih zborov v Vuzenici. Skupno je sodelovalo deset zborov, ki so peli in molili posebej za vse naše duhovnike. Rdeča nit srečanja so bili PSALMI.

Seveda pa se je v letošnjem letu zvrstilo še več pomembnih, omembe vrednih dogodkov:

- 22. 1. – srečanje ključarjev;
- 11. 2. – romanje krasilk;
- 9.–12. 3. – romanje v južno Italijo;
- 26. 3. – srečanje novokrščencev;
- 31. 3. – srečanje bolnikov in starejših;
- 22. 4. – sv. birma;
- 14. 5. – prvo sv. obhajilo.

Birmanke in birmanci.

Prvoobhajanke in prvoobhajanci.

ALI VEŠ?

Naša občina ima površino le 39 km² in tako spada med manjše občine v Sloveniji.

Občina Muta je imela že v preteklosti pomembno gospodarsko dejavnost – kovaštvo, ki pa občino spremlja še danes. V porastu je tudi zanimanje za turistične znamenitosti in ogledle le-teh.

Julija mineva 40-let od 7. zleta Zveze tabornikov Slovenije. Udeležilo se ga je rekordno število tabornikov, zaradi katerih je postal kraj daleč prepoznan in s tem tudi ime odreda muških tabornikov, danes imenovanih Rod Bistrega potoka Muta.

Energetika

1. ENERGETSKA PRENOVA IN STORITEV UPRAVLJANJA JAVNIH OBJEKTOV V DRAVSKI IN MISLINJSKI DOLINI

Občina Muta se kot vodilni javni partner velikega projekta na področju trajnostne rabe in proizvodnje energije ter pametnih omrežij, tj. **Energetska prenova in storitev upravljanja javnih objektov v Dravski in Mislinjski dolini**, pripravlja na javni razpis za sofinanciranje v okviru Operativnega programa Evropske kohezijske politike za obdobje 2014-2020.

Specifični cilj operacije je povečanje učinkovitosti rabe energije v javnem sektorju.

Skupen projekt, v katerega se poleg Občine Muta vključujejo še Občina Podvelka, Občina Mislinja ter Zdravstveni dom Radlje ob Dravi, zajema energetska prenova in upravljanje naslednjih javnih objektov:

- **Občinska stavba (Kienhofen) Muta;**
- **Kulturni dom in telovadnica pri OŠ Mislinja;**
- **Gasilski dom Brezno ter Kulturni dom Ožbalt;**
- **Zdravstveni dom Radlje ob Dravi ter Zdravstvena postaja Vuzenica.**

Izvedba projekta se planira v obliki javno-zasebnega partnerstva, pri čemer bi javni delež iz sredstev evropske kohezijske politike znašal 40 %, lastna udeležba javno-zasebnega partnerstva pa 60 % investicijskih stroškov. Skupna vrednost projekta se ocenjuje na slabih 1,5 mio EUR.

Občina Muta v projektu nastopa s predvideno prenovo občinske upravne stavbe oz. graščine Kienhofen, ki

vključuje obnovo fasade, zamenjavo stavbnega pohištva (okna, pročelje), toplotno zaščito strehe, vgradnjo prezračevalnega sistema z rekuperacijo toplote, namestitvijo termostatskih ventilov in hidravličnim uravnoteženjem ogrevalnega sistema ter menjavo žarnic s sijalkami, kar se ocenjuje na dobrih 350.000 EUR investicijskih stroškov.

Glavni cilji projekta rezultirajo na prihrankih končne energije v stavbah javnega sektorja ter energetska obnovljenih površinah stavb v lasti in uporabi javnih subjektov.

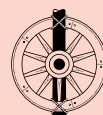
V kolikor bo vloga za sofinanciranje na javnem razpisu pozitivno rešena, se izvedba projekta predvideva v letošnjem in prihodnjem koledarskem letu.

2. ENERGETSKA SANACIJA DRUGIH VEČSTANOVANJSKIH OBJEKTOV

V letu 2017 je ob sodelovanju s posameznimi etažnimi lastniki v načrtu še sanacija naslednjih objektov:

Glavni trg 2-4

Glavni trg 27

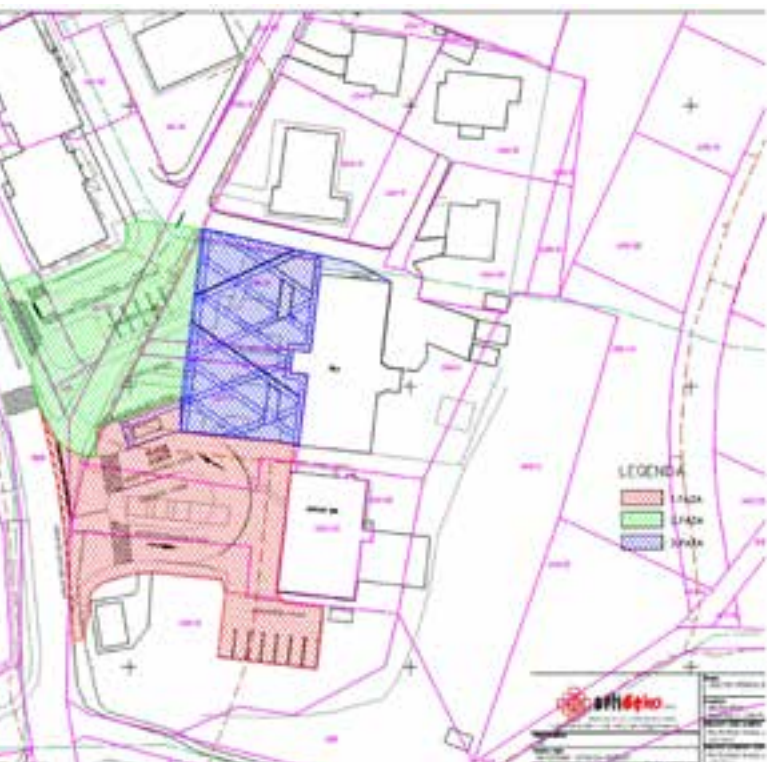
Glavni trg 31

Direktorica občinske uprave
Ksenija DITINGER

Ureditev trškega jedra Zg. Mute

Na lokaciji Zgornje Mute ni urejenega postajališča za medkrajevni avtobusni promet, zato se le-ti ustavljajo kar na vozišču. Takšno ustavljanje predstavlja visoko tveganje za potnike, ki so v pretežni meri osnovnošolci, in za ostale udeležence v prometu. Zelo nevarni in nepregledni so tudi priključki občinskih cest na držav-

no cesto. V okviru projekta zato rešujemo ureditev ožjega dela Zg. Mute z namenom zagotovitve varnega in ustreznega prometnega režima ter ustrezno obravnavo problematike parkirišč in ureditve zelenih površin. S takšnim pristopom bo mogoče preusmeriti avtobusni promet izven centra in omogočiti varno uporabo javnega prometa na tem območju. Z uvedbo v projektu predvidenih rešitev, ki je sicer razdeljen v 3. faze (kot je to prikazano na sliki 1), bomo delno odpravili tudi problematiko parkirišč oz. režim parkiranja in uredili zelene površine, ki jih na tem območju primanjkuje.

Slika 1: Faznost ureditve trškega dela Zg. Mute.

Občina Muta je za izvedbo 1. faze kandidirala na razpisu za pridobitev sofinancerskih sredstev in bo samo izgradnjo zaključila do jeseni tega leta. Projektantska ocena investicije je okoli 160.000 € + DDV.

Po izvedbi faze 1 sledita še druga in tretja faza ureditve, v okviru katerih se bo obravnavala problematika ureditve navezave občinskih dovozov na državne ceste, problematika parkirnih prostorov in ureditve javnih površin. Obstoječe stanje in stanje po izvedbi vseh treh faz je prikazano na sliki 2.

Slika 2: a) Obstoječe stanje.

b) Stanje po izvedbi vseh treh predvidenih faz.

Zaradi funkcionalnejšega priključka Gasilske ulice na državno cesto je predvidena prestavitev obstoječega

Slika 2a)

Slika 2b)

priključka, tako da bo izveden pravokotno na os državne ceste. S tem pridobimo večjo površino med cesto in šolo, ki bo urejena kot trg, tlakovan plato z zelenicami in potmi. Odprt plato bo omogočal različne dejavnosti: postavitve stojnic, odvijanje prireditev, koncertov,

nastopov, organiziranje različnih družabnih dogodkov, obenem pa bo plato namenjen zunanjim dejavnostim obstoječe šole.

AVTOBUSNO POSTAJALIŠČE

Dovoz in izvoz za avtobus sta predvidena s priključkom na državno cesto, na lokaciji obstoječega priključka h gasilskemu domu. Obračališče za avtobus je predvideno na platuju pred gasilskim domom. Na postajališču je predvidena lesena nadstrešnica za čakanje potnikov (slika 3). Na zadnji strani postajališča sta predvideni dve stekleni steni iz lepljenega in kaljenega varnostnega stekla, na osrednji leseni steni je predvidena pritrditev lesene klopi. Stene postajališča bodo obložene z leseno horizontalno fasado, ki bo iz macesna in bo položena na leseno podkonstrukcijo.

Slika 3: Avtobusno postajališče

Pripravila: dr. BRIGITA ALTENBAHER

Dobra voda za boljši jutri

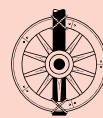
Posodabljanje vodovodnega sistema za zanesljivejšo oskrbo s pitno vodo

V občini Muta je v teku obsežna infrastrukturna nalozba, ki je del skupnega projekta petih občin zgorne Dravske doline - *Oskrba s pitno vodo v porečju Drave – 3. sklop*.

Občina Muta je po sprejetju novelacije Investicijskega programa projekta *Oskrba s pitno vodo v porečju Drave – 3.sklop* v januarju 2016 sprejela tudi zavezo, da se ob nekaterih manjših spremembah v projekt vključijo tudi nekateri gravitacijski

vodni viri (Prežil, Verber, Gnamuš, Hermanovo in Lovska koča). Ker pa obstoječi viri ne zagotavljajo zadostne količine za potrebe prebivalcev občine Muta, bomo v sistem vključili tudi vodni vir Lorber/Mlake (Avstrija), za katerega smo pridobili vsa potrebna soglasja in dovoljenja, čakamo le še na potrditev sofinanciranja s strani MOP in SVRK. S takšno spremembo bomo zadostili porabi vode v celotni občini. Ob tej predpostavki se bo voda iz črpališča

Slika 1: Povezovalni vod

Karavaning in Abrasiv uporabljala samo ob pomanjkanju vode iz gravitacijskih virov.

Sočasno z izvedbo upravnih postopkov poteka tudi gradnja. Projekt Oskrba s pitno vodo v porečju Drave – 3. sklop, na območju Mute, vključuje izgradnjo **štirih sklopov**:

- Povezovalni vod,
- Vodovod Abrasiv,
- Vodovod Sv. Primož,
- Vključitev vrtine Kravaning.

Gradnja na vseh sklopih, razen na projektu vrtine Karavaning, je že v teku.

Gradnja povezovalnega voda se je začela spomladi in bo predvidoma končana že v mesecu avgustu. V tem času bo zgrajeno 1 prečrpališče in 7 km cevovodov.

Prav tako poteka tudi gradnja po projektu vodovod Abrasiv, in sicer odsek 2.2, v dolžini 1,3 km, ter del vo-

Slika 3: Vodovod Sv. Primož na Kozjaku - vod Breznik

Na območju občine Muta bomo v sklopu naložbe nadgradili obstoječe vodovodne sisteme, in sicer z izgradnjo novih cevovodov in novih objektov, neustrezne cevovode bomo hidravlično izboljšali, povezali sisteme na dolinskem območju in nadgradili obstoječe objekte vodovodne infrastrukture.

Voda je osnovna življenjska dobrina, ki postaja vse bolj tudi strateška. Kakovostna vodooskrba ni samoumevna in prav je, da jo uredimo čim trajnejše, kot to počnemo s projektom *Oskrba s pitno vodo v porečju Drave – 3. sklop*. V projektu poleg občine Muta sodelujejo še občine: Dravograd, Radlje ob Dravi, Vuzenica in Podvelka. Z naložbo bomo zagotovili boljše in varnejšo oskrbo s pitno vodo 18.000 prebivalcem, 5.000 prebivalcev pa bomo tudi na novo priključili na javno vodovodno omrežje. V sklopu projekta bomo zgradili preko 100 km novih cevovodov s pripadajočimi objekti in sisteme vseh petih občin povezali v enoten vodovodni sistem, s skupnim nadzornim centrom. Prebivalcem naših občin

Slika 2: Abrasiv - Odsek 2.2

dovoda Sv. Primož na Kozjaku, in sicer Vod Breznik, v dolžini približno 1 km, z 1 prečrpališčem in 1 vodohranom.

bomo tako zagotovili dolgoročno kakovostno oskrbo s pitno vodo. S hidravličnimi izboljšavami sistema bomo dosegli ustrezne tlake v vodovodnem omrežju, zagotovili dobro pretočnost in zanesljivo vodooskrbo sedanjim in prihodnjim generacijam občanov in občank vključenih občin. Vrednost naložbe znaša nekaj manj kot 50 milijonov evrov, poleg občin pa jo sofinancirata Evropska unija iz Kohezijskega sklada in Republika Slovenija.

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Kohezijskega sklada.

OBČINA
DRAVOGRAD

OBČINA
MUTA

OBČINA VUZENICA

OBČINA
RADLJE OB
DRAVI

OBČINA
PODVELKA

PROJEKT OSKRBA S PITNO VODO V POREČJU DRAVE – 3. SKLOP

Pripravila: dr. BRIGITA ALTENBAHER

Planirane investicije v letu 2017

Večina, v proračunu 2017 planiranih investicij, je že v izvajanju, nekaj smo jih zaradi racionalnosti pri izgradnji vodovodnega sistema tudi dodali, saj je prav, da se pred asfaltiranjem v traso položi vsa potrebna infrastruktura.

Komunalna opremljenost naselja SE3 - nadaljevanje 1. faze

Gre za nadaljevanje prve faze gradnje komunalne opremljenosti naselja SE3 (ob polju Zgornja Muta). Z izvajanjem del smo začeli že v lanskem letu. Trenutno je zgrajena večina komunalnih in energetskih vodov. Dokončanje izgradnje z asfaltiranjem je predvideno v poletnem času. Investicija bo znašala 256.900,00 EUR.

Sekundarna kanalizacija:

1. Izvedba kanalizacijskih hišnih priključkov na Gortinski cesti

Gre za sočasno izvedbo vodovodnega sistema in prekopov Gortinske ceste za izvedbo kanalizacijskih hišnih priključkov za priklop na fekalno kanalizacijo in nadalje na ČN. Ocenjena vrednost je cca 5.000,00 EUR.

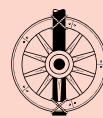
2. Projekt sekundarne kanalizacije TUŠ-Mercator na Spodnji Muti

V letošnjem letu je bil izdelan projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja za gradnjo sekundarne kana-

Sanacija figuralnega znamenja na Spodnji Muti

V lanskem letu je bilo poškodovano figuralno znamenje na križišču ob Bistrici na Spodnji Muti. Občina je skupaj z Zavodom za varstvo kulturne dediščine pristopila k sanaciji figuralnega znamenja Sv. Janeza Nepomuka. Stroške sanacije bo kril povzročitelj škode oziroma zanj zavarovalnica. Ocenjena vrednost sanacije je 6.600,00 EUR.

lizacije ob glavni cesti G1 Dravograd–Radlje ob Dravi, na lokaciji od TUŠ-a do predvidene novogradnje supermarketa Mercator. Do konca leta nameravamo pridobiti gradbeno dovoljenje. Izgradnja bo izvedena v naslednjih letih. Ocenjena projektantska vrednost izgradnje je dobrih 70.000 EUR. Načrtuje se sočasna izvedba fekalne kanalizacije in hodnika za pešce, ki je še v fazi projektiranja.

Protiprašna zaščita Vrata

Planirana je izgradnja protiprašne zaščite v naselju Vrata - mimo stanovanjskih objektov z naslovom Gortina 27 in Gortina 27 A. Ocenjena vrednost investicije je nekaj več kot 20.000,00 EUR.

3. Projekt sekundarne kanalizacije za naselje Sv. Primož na Spodnji Muti

Gre za izdelavo projektne dokumentacije za izgradnjo fekalne in meteorne kanalizacije naselja devetih enostanovanjskih objektov v bližini vrtnarije Kolar.

Obnova LC 274041 – Ulica na klancu

V letošnjem letu je predvidena izdelava projektne dokumentacije in rekonstrukcija ceste v vrednosti 30.000,00 EUR. Rekonstrukcija krajšega odseka bo izvedena po izgradnji vodovoda, katerega gradnja je na tej lokaciji predvidena v sklopu projekta Oskrba s pitno vodo v porečju Drave – 3. sklop. Izgradnja pomeni nadaljevanje že zgrajene rekonstrukcije ceste od Zdravstvene postaje proti Spodnji Muti.

4. Izgradnja sekundarne kanalizacije v delu naselja Gortina

Tudi tu gre za sočasno izvedbo vodovodnega sistema in izgradnjo fekalne kanalizacije, dolžine 120 m, na občinski cesti ob hišnih številkah z naslovom Gortina 132, 132 A in 133. Ocenjena vrednost izgradnje je nekaj manj kot 25.000,00 EUR.

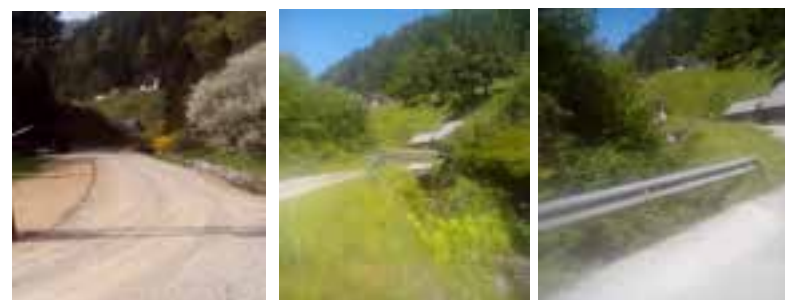
Javna razsvetljava in meteorna kanalizacija POC Gortina

Predvidena je časovno usklajena gradnja vodovodnega sistema ter meteorne kanalizacije in javne razsvetljave v stanovanjskem naselju ob POC Gortina. Dolžina obeh vodovodov bo nekaj manj kot 300 m. Investicijska vrednost del je ocenjena na 23.000,00 EUR.

Rekonstrukcija makadamske javne poti JP 774 131 – Odcep regionalna – Koparc

Rekonstrukcijo te ceste v dolžini 240 m smo pričeli že v lanskem letu. Gre za večleten projekt, katerega namen je ureditev ceste, mostu in delno tudi brežin potoka. V letošnjem letu planiramo pridobiti projektno dokumentacijo za most ter pričeti z gradnjo mostu in urejanjem brežin ob mostu. Za ta dela imamo letos v proračunu planiranih 30.000,00 EUR.

Pripravila: Nataša Jevšnikar

XXIII. Regijskega preverjanje usposobljenosti ekip prve pomoči civilne zaščite in Rdečega križa

Ekipa, ki so sodelovale na preverjanju.

V soboto, 27. maja 2017, je na Muti potekalo XXIII. regijsko preverjanje usposobljenosti ekip Prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa. Na pobudo Strokovnega centra za prvo pomoč pri Rdečem križu Slovenije se vsako leto organizirajo tovrstna tekmovanja. Namen preverjanja je utrjevati in krepiti delo na področju prve pomoči v občinah, organizacijah, zavodih in podjetjih ter vzpodbujati zanimanje za prvo pomoč ter dejavnosti Rdečega križa in Civilne zaščite v celoti.

Regijsko preverjanje so organizirali Uprava RS za zaščito in reševanje – Izpostava Slovenj Gradec - in Območno združenje Rdečega križa Ra-

dlje ob Dravi. Gostiteljica regijskega preverjanja je bila naša domača občina. S pomočjo PGD Muta je bilo preverjanje brezhibno izpeljano.

Tekmovanja se je udeležilo 6 koroških ekip, in sicer: PGD Mislinja, Občina Dravograd, Adient d. o. o. ekipa 1 in ekipa 2, OZRK Dravograd in PGD Muta.

Na preverjanju so ekipe nudile prvo pomoč poškodovanim in obolelim na štirih simuliranih delovnih mestih.

Med delovnimi mesti so bile organizirane predstavitvene točke in počivališča, ki so bila namenjena pripravi ekip za delo na naslednjem delovnem mestu ter seznanjanju

ekip prve pomoči z javnimi reševalnimi službami ter društvi in organizacijami, ki sodelujejo pri zaščiti, reševanju in pomoči.

Začetek in zaključek preverjanja je potekal pred gasilskim domom na Muti. Simulirana delovna mesta so bila izbrana na lokaciji Mitnice na Sp. Muti, ob Bistrici pri Glasbenem domu na Sp. Muti, pri cerkvi sv. Marjete na Zg. Muti in pred občinsko stavbo na Zg. Muti. Prikazani so bili naslednji dogodki oziroma nesreče: potres, neurje s točo, prometna nesreča in transport.

Na dogodku so sodelovali tudi: Aktiv kmečkih žena Muta, Planinsko društvo Bricnik Muta, Turistično društvo Muta, Policija, Gorsko-reševalna služba, krvodajalski avtobus, prostovoljci Rdečega križa in drugi.

Vse ekipe so pokazale veliko mero znanja in so se zelo dobro odrezale. Zmagala je ekipa št. 1, podjetja Adient d. o. o.

Vsem iskrene čestitke!

Delovno mesto pred občinsko stavbo.

Pripravila: Petra Verhnjak

OBČINA MUTA

Glavni trg 17, 2366 Muta

JAVNO KOMUNALNO PODJETJE
RADLJE OB DRAVI

Mariborska cesta 3 • 2360 Radlje ob Dravi

OBVESTILO OBČANKAM IN OBČANOM OBČINE MUTA

Spoštovane občanke in spoštovani občani Občine Muta,

Slovenija se je ob vstopu v Evropsko unijo poleg ostalega zavezala, da bo očistila svoje vodne vire, opustila greznice in uredila javno kanalizacijo v naseljih. Zato je bil v Dravski dolini v okviru Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture ter Kohezijske politike v obdobju 2007-2013/2015 s pomočjo evropskih finančnih sredstev med drugim zgrajen sodoben kanalizacijski sistem s skupno čistilno napravo MUTA-VUZENICA na Muti. Na področju varstva voda pred onesnaženjem je država prav tako sprejela enega od ključnih izvedbenih aktov »Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne vode«. S tem strateškim dokumentom so bili določeni roki izvedbe čiščenja in odvajanja komunalne odpadne vode v kanalizacijo za različna poselitvena območja. Ena od glavnih nalog po izgradnji kanalizacijskega omrežja in čistilne naprave MUTA-VUZENICA v Občini Muta je **ustrezna priključitev uporabnikov na primarno kanalizacijsko omrežje občine**, kar je tudi ključni pogoj za izpolnitev tehničnih pogojev, ki so bili s strani Evropske komisije določeni za dodelitev nepovratnih evropskih finančnih sredstev. Že v aprilu 2016 smo vas o tej vaši obveznosti pisno obvestili, rok za priključitev na kanalizacijsko omrežje pa je bil do oktobra 2016.

V letu 2016 smo tako na širšem območju občine Muta že izvedli 515 novih kanalizacijskih hišnih priključkov (od predvidenih 818 oziroma 63 %). Z izvedbo preostalih priključkov bomo nadaljevali tudi v letošnjem letu, in sicer v skladu s sprejetim operativnim načrtom Občine Muta in JKP Radlje ob Dravi, ki predvideva, da so vsi predvideni uporabniki priključeni najkasneje do konca letošnjega leta. Zato vas glede na dejstvo, da še niste priključeni na primarno kanalizacijsko omrežje, pozivamo, da čim prej izpolnite obrazec s soglasjem za priključitev, ki ga najdete na spletni strani JKP Radlje ob Dravi in ga posredujete na sedež Občine Muta ali komunalnega podjetja. Po prejemu obrazca vas bodo kontaktirale strokovne službe JKP Radlje ob Dravi in se z vami dogovorile o nadaljnjih aktivnostih glede vaše priključitve na primarno kanalizacijsko omrežje.

Pri vsem tem je potrebno poudariti, da se je Občina Muta s projektom Odvajanje in čiščenje odpadnih voda v porečju Drave – Zg. Drava, ki je bil v glavnini sofinanciran s sredstvi evropskega Kohezijskega sklada, zavezala h kar 95 % priključenosti objektov znotraj območja opremljanja z javnim kanalizacijskim sistemom in bo za vsako morebitno odstopanje od teh ključnih ciljev projekta s strani EU tudi finančno sankcionirana. Ne gre pa niti zanemariti dejstva, da tudi veljavna zakonodaja in občinski predpisi za kršenje obveznosti priključitve na javni kanalizacijski sistem predpisujejo nezanemarljive globe, zato vas še enkrat pozivamo, da skupaj vložimo napor pri priključevanju objektov na javno kanalizacijsko omrežje ter na ta način uspešno zaključimo sicer zelo zahteven okoljevarstveni projekt.

V kolikor želite še kakršnekoli informacije, nas prosim kontaktirajte na elektronski naslov info@jkradlje.si ali na mobilno številko 031-348-363.

Muta, maj 2017

OBČINA MUTA
Župan
Mirko VOŠNER

JKP RADLJE OB DRAVI, d. o. o.
Direktor
mag. Gregor FICKO

870 let Gortine

Gortina letos praznuje 870 let od prve pisne omembe kraja. Prvič je bila omenjena kot Godentin v listini pokojnega renskega nadškofa Hartvika 20. aprila 1147. Prva omemba kraja je povezana z Bernardom Spanheimskim, ki je skupno z ženo Kunigundo dobil po bratovi smrti v dosmrtno uživanje posesti pri Velikovcu in v gornje Dravski dolini, očitno nekaj podložnih kmetij tudi na območju Gortine. Ime kraja Gortina se je zaradi pogostega menjavanja lastništva od prvega zapisa Godentin velikokrat spremenilo (Godenstein, Godentetein, Godenteyn, Gorentein, Gorentain, Gorenten, Godenten, Gortten, Gegenthal in Gortina).

Ob reki Dravi se je razvilo naselje Ribičje, ki je dobilo ime po mestu, kjer so se zbirali ribiči, katerim je reka Drava dajala hrano, vodo in osnovne pogoje za preživetje. V Ribičju naj bi bili odkriti sledovi zidovja in rimske ceste in nekaj sto metrov od cerkvice sv. Petra na območju Ribičja naj bi se po starem izročilu nahajalo »Belo mesto«. Cerkev sv. Peter se prvič omenja leta 1326, kjer je vzdian rimski nagrobnik.

Leta 1185 je ministerial štajerskega vojvode Adarlam iz Ribičja prepustil Šentpavelskemu samostanu

Na sredini učitelj Senekovič, levo župan Hribernik in desno trgovec Tulč.

7 svojih podložnih kmetij. Med leti 1193 in 1220 sta samostanu po eno kmetijo pri Ribičju in na Gortini podarila Kolon Vuzeniški ter Gotfried iz Grabsteina. V drugi polovici 12. in v 13. stoletju sta se kot lastnika podložnih kmetij na območju Gortine med drugimi pojavljala Admontski in Šentpavelski dominikanski samostan.

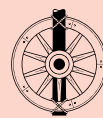
Leta 1515 so se tudi v naši dolini pričeli kmečki upori, ki so trajali okoli pet mesecev, v katerih bi naj sodelovali tudi uporni posamezniki iz Gortine. Tudi turški vpadi, ki so potovali iz Radelj čez Muto proti Dravogradu, niso prizanesli Gortini. V 17. stoletju se je začelo razvijati vaško središ-

če okoli cerkvice sv. Štefana, ki se v virih prvič omenja leta 1724. Leta 1848 je bil sprejet odlok o postopnem ustanavljanju občin, med katerimi je bila ustanovljena tudi občina Gortina, ki je obsegala Spodnjo in Zgornjo Gortino, Ribičje in Vrata. Leta 1884 se je odprla podružnična osnovna šola na Vratih - na Mlinarjevi domačiji. Neuradno je otroke na območju Gortine že pred tem datumom pisanja in branja učil kmet Filip Par iz Vrat. Leta 1878 je bila celo od Svečka kupljena parcela za izgradnjo šole, do katere pa ni prišlo. Na Vratih je bila že leta 1920, v času kraljevine, slovenska šola.

Ob štetju prebivalstva, leta 1921, je bilo v občini Gortina 587 prebivalcev, za nemško narodnost se ni opredelil nihče, leta 1931 je bilo prebivalcev že 614. Med obema svetovnjima vojnoma sta po do sedaj znanih podatkih na kulturnem področju delovala samo Godba na pihala, ki se prvič omenja že leta 1910, ter Godci iz Gortine.

Svetovna gospodarska kriza, leta 1929, je prizadela tudi območje

Izgradnja elektro trafo postaje leta 1956.

cevmi in tudi prvi hidrant v centru Gortine.

Prva njiva hmelja na Gortini se je posadila leta 1957 s sorto Savinjski golding, takrat najbolj priznana sorta hmelja, kar je še tudi danes. Na začetku hmeljarstva na Gortini so bila vsa dela ročna, razen oranja, kultiviranja in škropljenja. Družine z otroki so komaj čakale čas obiranja. Obiralci so vztrajali od zore do mraka, dan na dan, da bi čim več zaslužili. Leta so minevala in obiralce je zamenjal obiralni stroj. Leta 1984 se je še zadnjič oglasila pesem obiralcev v hmeljišču.

Kraj Gortina je znan po tem, da se je skupaj z občino veliko naredilo z

Gortine in Mute. Kmetje niso bili več sposobni plačevati davkov, kar se je poznalo tudi na občinskih proračunih. V Dravski banovini (pretežno območje današnje Slovenije, brez Primorske) je bilo takrat preko 1000 manjših občin, ki tudi zaradi gospodarske krize niso bile več sposobne normalno poslovati, zato je bil na nivoju države sprejet sklep o združevanju manjših občin v večje. Občini Muta in Gortina sta se združili v eno občino. Oktobra 1933 je bil za župana skupne občine Muta izvoljen Hribernik Ivan iz Spodnje Gortine.

Že leta 1932 je bil na Gortini zgrajen vodovod, dolžine 90 m. Voda je iz

gozda nad Gortino pritekla po lesenih ceveh v korito v vasi. Leta 1959 se je zgradil vodovod s kovinskimi

Obnova Oničeve hiše.

Gradnja športnega parka Gortina.

udarniškim delom. Tako se je gradil zgoraj omenjeni vodovod, električni vodi in trafo postaja leta 1956, avtobusne postaje, kabelska televizija, obnova Oničeve hiše leta 2011 in gradnja Športnega parka Gortina od leta 2012 do leta 2016.

*Pripravil Rudi Koležnik
na osnovi zbranih zgodovinskih virov
in po pripovedovanju starejših
krajancev ob 870 letnici Gortine*

Dravska kolesarska pot

Zanimanje za daljinske kolesarske poti je v tem delu Evrope zelo veliko. Drauradweg ali Dravska kolesarska pot na avstrijskem Koroškem je zelo dobro obiskana. ADFC (nemški kolesarski klub), najpomembnejša mednarodna institucija za klasificiranje kolesarskih poti, je v letu 2015 Dravsko kolesarsko pot v Avstriji ocenila s petimi zvezdicami, kar je najvišja možna ocena posamezne poti v Evropi in s čimer je postala ena izmed samo štirih kolesarskih poti v Evropi z najvišjo oceno. Na slovenski

in hrvaški strani pa trenutno veliko napora vlagamo v razvoj, signalizacijo in urejanje lastništev, da pot in ponudbo čim bolj približamo ravni na avstrijski strani. Pomembno je, da imamo dobre odnose s kolegi iz turističnih ter kolesarskih inštitucij v Avstriji, s katerimi načrtujemo skupne načrte za področje štirih držav.

V letu 2012 je bil organiziran posvet Daljinske kolesarske poti – priložnosti za trajnostni razvoj Slovenije, ki je potekal v Mariboru. Eden

DRAVSKA KOLESARSKA POT

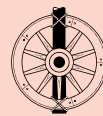
od rezultatov posveta je bil podpis pisma o nameri po sodelovanju pri vzpostavitvi integralnega turističnega produkta Dravska kolesarska pot – podpisale so ga direktorice in direktorji treh regionalnih razvojnih agencij ter županje in župani 21. občin. S pismoma podpore sta produkt podprla tudi Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo ter posebej Direktorat za turizem in internacionalizacijo.

Prizadevanja so bila nadgrajena v letu 2014, ko je Uroš Rozman izdelal magistrsko delo z naslovom »Prostorska umestitev Dravske kolesarske poti med Dravogradom in Središčem ob Dravi«, za katero je prejel Univerzitetno Prešernovo nagrado. S celovitim načrtovanjem in upoštevanjem že obstoječe infrastrukture ter javnih, gozdnih in poljskih poti je

Kolesarjenje ob Dravi.

v delu prikazal učinkovitejši, hitrejši in predvsem finančno ugodnejši način umeščanja kolesarskih poti.

V letu 2015 je 18 občin ob reki Dravi: Dravograd, Muta, Vuzenica, Radlje ob Dravi, Podvelka, Lovrenc na Pohorju, Selnica ob Dravi, Ruše, Mestna občina Maribor, Duplek, Miklavž na Dravskem polju, Starše, Hajdina, Mestna občina Ptuj, Markovci, Gorišnica, Ormož, Središče ob Dravi, 3 razvojne agencije (RRA Koroška d. o. o., Mariborska razvojna agencija p. o., Znanstveno-raziskovalni središče Bistra Ptuj) in Zavod za turizem Maribor–Pohorje podpisalo Dogovor o podpori projektnega predloga - prostorska umestitev in vodenje / koordinacija postopkov za ureditev / izgradnjo Dravske kolesarske poti med Dravogradom in Središčem ob Dravi v sklopu projekta trajnostno upravljanje porečja reke Drave. Vodja projekta je RRA Koroška, ki vodi postopke umestitve in izgradnje DKP v 18 občinah ter usklajuje aktivnosti z DRSI (Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo).

Delovna skupina projekta je kot smiselno nadaljevanje videla vzpostavitev pogodbenega Partnerstva za Dravsko kolesarsko pot. Namen partnerstva je predvsem boljše povezovanje 18 občin ob reki Dravi pri realizaciji projekta, boljše sodelovanje z ostalimi deležniki (npr. ponudniki storitev) ter močnejše in enotnejše nastopanje do državnih inštitucij, ki so vezane na projekt. Partnerstvo je bilo ustanovljeno junija 2016, predsednik partnerstva je Leo Kremžar, župan Občine Miklavž na Dravskem polju.

Projekt nove DKP predvideva ureditev kolesarjem prijazne kolesarske poti, ki je v čim večji meri umeščena v bližino reke Drave. Projekt predvideva izkoristek vseh 25 kilometrov

Smerokaz.

že zgrajenih kolesarskih poti, v 64 kilometrih poteka po preurejenih poljskih, gozdnih in servisnih poteh, v 40 kilometrih je načrtovana kot novogradnja in na le 23 kilometrih je Dravska kolesarska pot predvidna po manj obremenjenih lokalnih cestah. Skupna dolžina kolesarske poti je 150 km. Ocena izgradnje kolesarske poti je 15 milijonov evrov.

V občini Muta se bo letos pričela gradnja kolesarske steze med Vuzeniškim mostom in Sp. Muto, ki bo predstavljala del Dravske kolesarske poti. Gradnjo kolesarske steze bo v večinskem delu financirala DRSI.

V letu 2017 bo DRSI naročila pripravo vse manjkajoče projektne dokumentacije na 9 odsekih. Gradnja bi se lahko pričela na odsekih, kjer se projektna dokumentacija že prip-

ravljena, v Občini Muta, Radlje in Ruše. DRSI ima v proračunu za leti 2017 in 2018 na voljo 1,5 milijona evrov. Načrtovano je, da bi vsako leto dodali cca. 10–20 km novih odsekov kolesarske poti. Med prioritarnimi odseki je odsek Podvelka–Fala, ki je trenutno za kolesarje najbolj zahteven.

DKP bo v mesecu juniju označena z novimi usmerjevalnimi tablam, v dolžini 145 km, med mejnim prehodom Vič pri Dravogradu in Središčem ob Dravi. Pot bo označena z informacijskimi tablam po novem Pravilniku o prometni signalizaciji in prometni opremljenosti na cestah. Table bodo rdeče barve z logotipom DKP. Strošek nakupa in zamenjave tabel bo krila DRSI. Trasa DKP bo v letu 2017 v večjem delu še vedno ostala enaka, sprememba je predvidena

na 12 km poti. Največja sprememba poti bo predvsem v Občini Selnica ob Dravi, kjer bo pot prečkala HE Fala ter se nadaljevala po Jabolčni poti proti reki Dravi in naprej v Ruše. Sprememba poti bo še v Mestni občini Ptuj, kjer bo sedaj potekala čez park, in v Občini Središče ob Dravi, kjer bomo uporabili nove servisne poti ob železnici. Trasa poti je zaradi vzpona na odseku med Podvelko in Falo primerna za boljše pripravljene kolesarje. Ostali deli kolesarske poti so primerni tudi za manj zahtevne kolesarje.

DKP se bo letos na novo označila tudi na Hrvaškem vse do Legrada, sotočja reke Mure in reke Drave. Označitev bo izvedena z enakim tipom tabel kot v Sloveniji, tako da bo za uporabnika čim bolj prijazno.

S tem smo v produkt DKP vključili tudi turistično zelo zanimivo mesto Varaždin. Hrvaški del poti je prav tako zelo atraktiven, saj pot velik del poteka ob akumulacijskih jezerih reke Drave.

Zavod za turizem Maribor-Pohorje bo skupaj s partnerji v letu 2017 pripravil novo spletno stran, celostno grafično podobo, karte. Pričel bo s procesom vključevanja ponudnikov ter promocije. Te aktivnosti predstavljajo nadgradnjo označitvi Dravske kolesarske poti ter osnovo za trženje tudi v nadaljevanju. Nova spletna stran bo omogočala enakovredno sodelovanje z avstrijsko stranjo. Pri tem se vzpostavlja inkubator za ponudnike storitev ob kolesarski poti, ki se lahko vključijo in poučijo o potrebah kolesarjev in se bodo

lahko tako sočasno z izboljševanjem kolesarske poti izboljševali tudi s svojo ponudbo in storitvijo.

Ocenjujemo, da bo DKP v roku 5 letih let postala kakovostno primerljiva z avstrijskim delom DKP in bo letno privabila 100.000 kolesarjev. Kot takšna bo postala gradnik turizma ob reki Dravi in bo postala glavna napajalna žila turističnih kolesarjev na tem območju. Iz nje se bodo kolesarji lahko usmerili na lokalne krožne kolesarske poti po katerih bodo raziskali širšo okolico reke Drave na področju treh regij (Koroška, Maribor-Pohorje ter Ptuj, Jeruzalem-Ormož, Haloze in Slovenske gorice).

*Uroš Rozman,
mag. prost. načrt., dipl. inž. grad.
(UN)
RRA Koroška*

Zdravje v Občini Muta 2017

Okolje, v katerem ljudje bivamo in delamo, pomembno vpliva na naše zdravje. Informacije o zdravju prebivalcev, zdravstvenem varstvu in povezanih dejavnikih pa so pomembne za odločanje na vseh ravneh življenja in delovanja skupnosti. Zato je Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) v okviru projekta »Zdravje v občini« za vsako občino v Sloveniji pripravil nabor podatkov, ki omogočajo prikaz zdravstvenega stanja ljudi v slovenskih občinah in primerjavo med njimi. Namen projekta je krepitev zdravja in preprečevanje bolezni v lokalnem okolju, kjer ljudje živijo in delajo, ter omogočiti boljšo dostopnost in dosegljivost podatkov o zdravju v Sloveniji. Kazalniki o zdravju in bolezni v okolju, kjer ljudje živijo, predstavljajo

dobro izhodišče in pomoč pri iskanju ustreznih rešitev za izboljšave.

NEKAJ DEJSTEV O ZDRAVJU V OBČINI MUTA

Zdravstveno stanje in umrljivost

Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev je trajala povprečno 21,3 koledarskih dni na leto, v Sloveniji pa 14,5 dni. Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, je bil višji od slovenskega povprečja, za sladkorno bolezen blizu slovenskemu povprečju. Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je bila 3,7 na 1000 prebivalcev, starih od 35 do 74 let, v Sloveniji pa 2,0. Pri starejših prebivalcih občine je bila stopnja bolnišničnih obrav-

nav zaradi zlomov kolka 6,6 na 1000 prebivalcev, v Sloveniji pa 6,3. Delež uporabnikov pomoči na domu je bil blizu slovenskemu povprečju. Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bila 34 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 21.

Dejavniki tveganja in preventiva

Telesni fitnes indeks otrok je bil blizu slovenskemu povprečju. Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb v transportnih nezgodah je bila 2,4 na 1000 prebivalcev, v Sloveniji pa 1,6.

Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji je bil blizu slovenskemu povprečju.

Odzivnost v Program Svita - presejanju za raka debelega črevesa in danke - je bila 59,1 %, v Sloveniji pa 59,7

% Presejanost v Programu Zora - presejanju za raka materničnega vratu - je bila 76,6 %, v Sloveniji pa 71,5 %.

Zdravje posameznika je spremenljivo in povezano s številnimi dejavniki. Na nekatere dejavnike, kot so npr. spol, starost, genetika, ne moremo neposredno vplivati, na druge pa lahko. Življenjski slog (kaj in koliko jemo, koliko se gibamo, razvade, ki jih imamo ...), ki ga opredeljuje tudi naš način razmišljanja in delovanja ter način spoprijemanja s stresom, je eden izmed dejavnikov, ki ima pomemben vpliv – lahko spodbuja boljše zdravje, lahko pa vodi v razvoj bolezni. Vendar pa življenjskega sloga ne oblikujejo le osebne izbire posameznika, kajti na mnoge dejavnike ne moremo vplivati sami. Na življenjski slog vplivajo tudi naša

izobrazba, možnost zaposlitve in finančno-premoženjsko stanje.

Za vsakega izmed nas je pomembno, da v okolju nismo izolirani, da imamo podporno mrežo v družini, med prijatelji. Seveda pa je prav tako pomembno, da imamo tudi v lokalni skupnosti možnosti, da se vključujemo v različne dejavnosti, kjer se lahko povežemo z ljudmi s podobnimi interesi, ki nam lahko ponudijo podporo in pomoč, ko jo potrebujemo.

Vsem državljanom so v določeni starosti na voljo preventivni presejalni programi. Eden izmed teh je program Svit, ki je namenjen preprečevanju in zgodnjemu odkrivanju raka in predrakavih sprememb na debelem črevesu in danki in vključuje moške in ženske v starosti od 50 do 74 let. Program ima zelo velik pomen, saj je ta oblika raka popol-

noma ozdravljiva, vendar le v primeru, ko jo odkrijemo dovolj zgodaj, preden se razširi na ostale organe. Dovolj zgodaj pa je sami ne opazimo, saj v zgodnji fazi ni nobenih opaznih znakov te bolezni, ko pa se pojavijo, je bolezen že napredovala. K sreči je znanost v medicini do danes dovolj napredovala, da lahko z ustreznimi metodami, ki se jih poslužuje tudi program Svit, odkrijemo prve spremembe na sluznici debelega črevesa in danke, celo preden se razvijejo v resno bolezen. Lokalna skupnost, v kateri živimo, delamo, se igramo, ljubimo, staramo ..., je tista, ki lahko omogoča in spodbuja zdrave izbire, za katere se bomo kot posamezniki potem tudi lažje odločali.

Več na <http://obcine.nijz.si/Vsebina.aspx?leto=2017&id=109>

*Neda Hudopisk,
dr. med., spec. javnega zdravja*

Zdravstveni dom Radlje ob Dravi - Zdravstveno vzgojni center Muta

Sodoben človek je iskalec zdravja. Živimo v postmodernej družbi, kjer ljudje posvečajo več pozornosti zdravju in zdravemu načinu življenja.

Zdravstvena vzgoja je pomemben element promocije zdravja. Promocija zdravja je proces dejavnosti, ki omogočajo posamezniku ali skupini, da povečujejo nadzor nad lastnim zdravjem, ga ohranjajo in izboljšujejo.

Zdravje je ena od osnovnih potreb in za večino ljudi najvišja vrednota v življenju. Vzrok za številna nenalezljiva kronična obolenja je pogosto v nezdravem življenjskem slogu. Dejavniki nezdravega življenjskega sloga so: **nezdrav način prehranjevanja, telesna ne-dejavnost, kajenje, droge, prekomerno pitje alkoholnih pijač in stresni način življenja.**

Služba za promocijo zdravja in izobraževanje poleg zdravstveno-vzgojnih aktivnosti izvaja učne delavnice

programirane zdravstvene vzgoje za odraslo populacijo CINDI Slovenija. Glavni cilj mednarodnega programa CINDI je preprečevanje kroničnih nenalezljivih bolezni. Aktivnosti so usmerjene predvsem v izobraževanje, ozaveščanje in svetovanje v zvezi z zdravim načinom življenja in pri spremembi tveganih življenjskih navad. Skrb za zdravje in strah pred boleznijo ni zgolj osebni interes sodobnega človeka, temveč prerašča v družbeno normo.

Z učnimi delavnicami in projekti promocije zdravja, ki jih izvajamo v zavodu, želimo pomagati pacientom, da razvijejo zdrav življenjski slog in zadovoljstvo s samim seboj. Učne delavnice so le osnovno pomagalo, da se pacienti seznanijo z zdravim načinom življenja in se odločijo za spremembo. Težji del pa je na njih, da na spremembi vztrajajo in živijo zdravo.

Zdravstvena vzgoja s svetovanjem za ohranitev in krepitev zdravja je sestavni del sistema zdravstvenega varstva na primarni ravni in spada med najpomembnejše naloge in oblike dela v osnovni zdravstveni dejavnosti.

Promocija zdravja je proces usposabljanja ljudi, da znajo za svoje zdravje skrbeti in biti usposobljeni za doseganje popolnega telesnega, duševnega in socialnega blagostanja in ob tem tudi sposobni za prilagajanje okolju. Dobro zdravje je podlaga za človekove fizične zmogljivosti, za njegov osebni in družbeni razvoj. V Zdravstveno vzgojnem centru želimo poudariti pomembnost:

- zdrave prehrane;
- gibanja;
- vzdrževanja optimalne telesne teže;
- življenja brez razvad (kajenje, alkohol ...);
- obvladovanje stresnih situacij (čustvena inteligenca, osebna rast);
- vzdrževanje dobrih medsebojnih odnosov.

V Zdravstveno vzgojnem centru Muta se izvajajo psihoedukativne delavnice:

- podpora pri spoprijemanju z depresijo;
- podpora pri spoprijemanju s stresom;
- podpora pri spoprijemanju z anksioznostjo/tesnobo;
- tehnike sproščanja.

KDO SE LAHKO VKLJUČI V PROGRAM?

- Prioritetna skupina za vključitev v delavnice so tisti odrasli, ki imajo 10 – letno tveganje za nastanek srčno žilnih bolezni več kot 20 %.
- Vabljeni so vsi kadilci, ki bi želeli opustiti kajenje, odrasli s prekomerno telesno težo ali debelostjo, telesno premalo aktivni posamezniki in posamezniki z gibalnimi težavami, ljudje, ki imajo zvišan krvni tlak, zvišane vrednosti krvnega sladkorja in maščob v krvi.

V delavnice se lahko vključijo vsi, ki bi želeli kaj storiti za ohranitev svojega zdravja, za spremembo svojih navad in razvad.

KOLIKŠNA JE CENA DELAVNIC?

- **Programi so za vse našete delavnice in svetovanja brezplačni za posameznika**, ker je plačnik preventivnih programov Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

KAKO SE POSAMEZNIK LAHKO VKLJUČI V PROGRAM?

V delavnice posameznika:

- **napoti osebni zdravnik po opravljenem preventivnem pregledu ali na željo posameznika, če želi okrepiti in ohraniti svoje zdravje.**

KAKO SE POSAMEZNIK PRIJAVI V DELAVNICO?

- Splošni zdravnik odda napotitev v Zdravstveno vzgojni center, posameznik pa dobi pismeno vabilo na dom z vsemi potrebnimi informacijami.
- Lahko se posamezniki prijavijo tudi sami po telefonu ali po e-pošti, bodisi za vključitev v delavnico ali za individualno svetovanje na **tel. 02/877-08-01, 02/877-08-21** ali e-naslov: **zdr.vzgoja@zd-radlje.si**

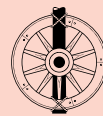
Veseli bomo vašega obiska v našem Zdravstveno vzgojnem centru.

SVIT

V Zdravstveno vzgojnem centru na Muti posamezniki lahko dobijo tudi informacijo o nacionalnem preventivnem programu SVIT – zgodnjem odkrivanju predrakavih in rakavih sprememb na debelem črevesu in danki.

Program sta omogočila Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije in Zavod za zdravstveno zavarovanje

Slovenije. Udeležba je za vse zavarovance z urejenim obveznim zdravstveni zavarovanjem brezplačna.

Vabila v program bodo prejele osebe obeh spolov, ki so stare med 50 – 74 let.

Zgodnje odkrivanje boleznij je ključ do ozdravitve, zato je zelo pomembno, da vsi povabljeni v program sodelujejo.

KAKO SE VKLJUČITI V PROGRAM SVIT?

- Ko posameznik dobi vabilo, poda pisno izjavo za sodelovanje.
- Iz centralne enote Programa SVIT po pošti prejme dva kompleta za odkrivanje prekrivite krvi v blatu.
- Ob dveh zaporednih odvajanjih posameznik odvzame dva vzorca blata.
- V zaprtih kompletih ju po pošti pošlje na naslov, ki je že napisan v priloženi kuverti.
- O izvidu laboratorijske preiskave posameznik dobi pisno obvestilo.
-

Če je izvid preiskave negativen, pomeni, da v vzorcih blata laboratorijska preiskava ni zasledila krvi, tako da

zelo verjetno ni prisotna bolezen, na kontrolno preiskavo bodo posamezniki z negativnim izvidom povabljeni zopet čez 2 leti. Če pa je izvid preiskave pozitiven, pomeni, da so v vzorcih blata pri preiskavi našli prekrivite krvi. Pozitiven izvid še ne pomeni raka na debelem črevesu ali danki, za končno diagnozo bodo posamezniki s pozitivnim izvidom povabljeni na kolonoskopijo, kjer bodo strokovno določili spremembe v črevesu (polipi se lahko sčasoma spremenijo v rakasto tvorbo), jih odstranili in pregledali.

Kontaktna točka SVIT deluje v zdravstveno vzgojnem centru Muta. Informacije dobite vsak petek med 12. in 14. uro.

Svoje zdravje vzemite v svoje roke in se odzovite povabilu!

Čurin Petra, dipl. med. s.

Vodja zdravstveno vzgojnega centra Muta

Zdravstveni dom Radlje ob Dravi

OBLJUBE SO SE ŽE DELNO URESNIČILE!

Župan Mirko Vošner nas je ob kandidaturi nagovoril s sloganom "Od Vrat do Šrange". V njem nam je predstavil program dela, ki ga bo realiziral v svojem 4-letnem mandatu. Po 19. mesecih (od skupno 36.) bom poskušal pregledati, kaj nam je uspelo narediti.

- Kanalizacija je dokončana in čistilna naprava deluje. Mučani lahko sedaj po evropsko ekološko kakamo in lulamo. To me spominja na zgodbo iz bivše JNA. Cigan Brajde je kot regrut dobil poleg ostale opreme tudi gate. Vprašal je: "Zašto je to?" Povedali so mu, da bo snažnije i toplije. Ko je počepnil za veliko potrebo, je potegnil hlače dol, gate samo delno. Ko je opravil, se je ozrl in ni bilo običajnega kupčka. "Pa baš je snažnije," potegnil hlače gor in ugotovil. »I toplije!«

Zadeva pa nas sedaj udari, ko moramo za izgradnjo plačati ko črnci.

- Cesta Zg.-Sp. Muta je že delno razširjena, delo je opravljeno resnično strokovno, vzorno, estetsko in trajno.
- Peš pot od združnega skladišča je obnovljena s strokovno izdelanimi stopnicami. Žal manjka ograja, ki je nujno potrebna za varnost.
- Trije stanovanjski bloki so dobili toplotno izolacijo in res estetske fasade.
- Športni park Gortina je dokončan in resnično zgledno urejen.
- Center Zgornje Mute je dobil mične in trajne kačipote.
- Občinska stavba Kienhofen je dobila novo streho.
- Gasilski in industrijski muzej sta obnovljena.

Rad bi še našteval, najbrž sem nenamerno kaj prezrl. Ne vem, kaj bi lahko še povedal. Je še čas, da se še marsikaj uredi v tem mandatu, ki pa ni nujno, da bi bil zadnji.

Janez Juvančič

Delo v tujini

Pred dobrimi petimi leti sem se odločila, da poizkusim z delom v tujini – v Avstriji. Prej, ko sem bila zaposlena pri nas v Sloveniji, sem nadomeščala in nisem imela možnosti redne zaposlitve. V naši regiji žal ni veliko možnost najti delo.

Začetek v Avstriji je bil kar težak: glede jezika oziroma njihovega narečja, časa za malico, ki je samo 18 minut, in vožnje - 45 km na eno stran. A na vse se kar hitro privadiš.

S sodelavci nisem imela nobenih problemov, lepo in prijazno so me sprejeli in mi pomagali. Nikoli nisem

imela občutka, da smo manjvredni. Tam, kjer delam, je zaposlenih veliko Slovencev, tudi mojih sokrajanov. Da si privarčujemo in s tem tudi krajšamo čas, da nam vožnja hitreje mine, se nas na delo vozi več skupaj.

Žal pa moramo zaradi dvojnega obdavčevanja v Sloveniji razliko doplačati, le-ta pa ni tako majhna. Glede na naše razmere (npr. pomanjkanja delovnih mest, slabega plačila) sem vesela, da živim v tem delu države in imam s tem možnost dela preko meje.

Štefanija Tratnik

Spomini na vojne čase ...

Bil je nov dan ... Bili smo mladeniči, mladenke, bolj ali manj rosne dobe, bili tista odrasla, odgovorna, udarna skupina ljudi, z nami upokojenci. Pomislimo, minilo je 25 let, da nam ne izpuhti iz spomina, bil je dan, ko so zrak parali opozorilni streli, solzili smo se v plinu, kljubovali na cesti v hudem nalivu, odpravili so nas s ceste z orožjem - pomnite? Povejte otrokom.

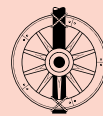
Že pred sedmo uro me je poklicala odgovorna urednica za Koroško pri časopisu Večer. Kratko je bilo poročilo. »Tanki, vozila in vojaki odpravljajo vse in drivajo proti meji. Tudi na Koroško vozi močna oklepljena kolona. Spremljaj, slikaj, poročaj!«

Če uporabim vojaški jezik, je bila to izjemno močna kolona, z eno in dvocevni topovi in izvežbanim spremstvom pehote na Pincgaverjih, pač z vsem, kar takšni udarni enoti pripada. Že v Radljah so povedali, da če bo potrebno, bodo uporabili silo, da pridejo na mejne prehode Vič in Holmec, da zaščitijo Jugoslavijo. Vojaki, prijetni mladi

Pogled na vojsko.

Ovire na cesti nad pokopališčem Muta-Vuzenica.

fantje, niti približno niso vedeli, v kaj so poslani, niso smeli poslušati radia, gledati televizije, niso dobili naših časopisov. Prvo nenasilno oviranje so pričeli policisti, z vozili cisternami, šele od HE Vuhred so pošteno zapele motorke, drevesa so učinkovito upočasnila kolono, tudi naši ljudje niso vedeli, za kaj sploh gre. Še na Vasi so nekateri zaploskali urejeni vojski. Na klancih in na ožinah Radelj so gozdarski kamioni že nasuli hlodovine. Na resne prepreke so naleteli na Muti pri vstopu v Dobravo.

Enkrat zatajeno, enkrat zlagano, za vedno pozabljeno!

Tu so nekako od križišča do Dobrave kolono obstopili ljudje, tja so res množično navalili Mučani, prišlo je še precej Vuzeničanov. Dobesedno so stisnili kolono in nekaj vojakov je to izkoristilo in smuknilo med ljudi ... »Kaj bom med njimi, če sem pa Slovenec?«

Ne vem, kdo je bil tisti z starim hroščem? Pobasal je begunce in takoj odpeljal, seveda z vso opremo. Kar odmevalo je skandiranje; obrni, obr-

ni, ajde kuči, ajde kuči do Beograda je samo 600 kilometrov.

Tu so specialci, ti so komandirali koloni, ostro zahtevali, da se civili odstranijo od vozil, od kolone in izstrelili opozorilne strele. Vojaki so morali nataktni čelade, napolniti orožje, se opremiti s plinskimi bombami in pričel se je pravi spopad. Kolona se je obrnila in se začela pomikati po klancu navzgor proti Muti. Kar nekaj fantov je prineslo motorke in padala so drevesa na cesto, ovijali so jih z žico. Prostor med cesto in Muto je bil ovit v dim solzivca. Vojaki so naredili plinske maske, mi pa smo jim vračali izstreljene ali vržene plinske bombe.

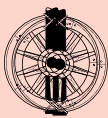
Na vojake so letela drva, kamenje, pomagal nam je močan naliv, ki je ublažil delovanje plina. Šele ob temi je spopad ponehal. Nekateri vojaki so jokali, ko so z avtomati odpravili ženske in dekleta, da so se vozila prebila na Muto in se pri kapelici obrnila v polje. Med ljudmi in mladimi vojaki ni bilo čutiti nobenega sovraštva. Prinašali smo jim celo sendviče.

Razmišljali smo o polivanju z bencinom, ampak to bi verjetno povzro-

ALI VEŠ?

Prvotno ime Gortina - Godentin je izpeljano iz slovanskega osebnega imena Gode ali Godeta, kar nakazuje na poimenovanje kraja po nekdanjem lastniku, ki se v pisnih virih prvič omenja v listini pokojnega renskega nadškofa Hartvika. Današnje slovensko ime pa je prevzeto iz bavarske nemščine, kjer je v 14. st. prišlo do spremembe d v r (Godentein - Gorentein) in kasneje do izpustitve drugega zloga (Gortten).

Muta je, zaradi obilice lesenih objektov nekoč veljala za "suho", zato ni presenetljivo, da so jo v preteklosti zajeli večji ali manjši požari. Prvi znani in listinsko izpričani je iz leta 1811. Posebno pozornost pa prebujata požara iz leta 1887 ter 1947. V prvem je pogorel skoraj celotni zgodnji obrat tovarne z gospodarskimi hišami in hlevi, med tem ko je bilo v drugem uničeno predvsem območje trga. Skoraj v celoti je tedaj pogorelo 6 stanovanj, 10 gospodarskih in eno javno poslopje, zaradi česar je bil v kraju izdan razglas o zapori in prepovedi prodaje tekstilij ostalemu prebivalstvu za dobo 3 tednov.

čilo krvav spopad. Sicer pa vedeli smo, da so po nekod le nekaj metrov v bregu čakali teritorialci, ki so se prav tu povsem približali koloni. Tudi Gortinčani niso mirovali. V ožini ceste so pripravili močno barikado, ki pa so jo prehitro prižgali. S tem so tudi oni za krajši čas ustavili napredujočo silo. Skupaj smo na tem območju kolono zadrževali polnih, z besedo šest ur! In to je bil dragoceni čas, da so pred Dravogradom zgradili tisto močno barikado, ob kateri so se morali ustaviti. Tu so se vkopali in pričela se je prava vojna. Gorela so vozila, lajali so topovi in umirali so ljudje. Še danes ne vemo, koliko ljudi je v resnici tu umrlo, ne vemo.

Umik jugo vojske.

Tu moramo še omeniti en važen moment te naše, k sreči kratke vojne. Že dober teden pred razglasitvijo samostojnosti je takratni obrambni minister Jelko Kacin poklical večino izkušenih novinarjev in nam dokaj preroško povedal, kaj nas čaka.

Čaka nas vojna preciznih informacij, vsaka beseda mora biti pretehtana in verjetno boste morali delati povsem samostojno. Posebej smo bili zadolženi, da bo delovala četrta radijska mreža. Še ponoči smo postavljali rezervne antene. Delovalo je in na dan napada okrog enajste ure je spikerka radia Radlje, Antonija

Kremljak, prebrala kratko poročilo, da je samostojna domovina Slovenija napadena, da se kar se da mirno upiramo agresivni sili. Ob cesti so se dvigale pesti. Neka mala radijska postaja četrte mreže si je upala to imenovati agresija.

Ponosni bodimo na naš delež obrambe. To nam daje pravico, da od te naše domovine terjamo, da nam je skrbnejša in bolj pravična mati!

Besedilo: Kristl Valtl

Fotografije:

Ernest Preglav in Kristl Valtl

ALI VEŠ?

V naši domači občini prebiva 3.389 prebivalcev (podatki na dan 1. 1. 2017). Leto pred tem je občina imela 3.364 prebivalcev, leta 2015 pa 3.399.

Izdajatelj: Občina Muta

Urednica: Nadja Pušnik, prof

Člani uredništva: Ernest Preglav, Marija Omulec in Mojca Kunej

Lektoriranje: Nadja Pušnik, prof.

Fotografije: arhivi organizacij in družinski arhivi, Mirko Vošner

Na naslovnici: Letalski posnetek Mute

Oblikovanje in tisk: Grafika Gracer, d.o.o.

Naklada: 1300 izvodov

Leto: 2017

Uredništvo si pridržuje pravico pregleda, izbire in krajšanja člankov ter spremembe naslovov.

Glasilo je vpisano v razvid medijev za kulturo, pod št. 764.

"Ko bom velik, bom izbral

DALMATINER

ORIGINAL

toplotno izolacijsko ploščo."

Več kot 120 let nemške tradicije!

vitka.

učinkovita.

zanesljiva.

$\lambda = 0,031$ ali $0,033$.

Caparol, d.o.o., Potok pri Komendi 15, 1218 Komenda, T: 386 59 20 92 20 F: 386 1 300 70 80 E: info@caparol.si www.caparol.si

Doživite kakovost!

z edinstvenimi proizvodi podjetja Caparol.

Več kot 120 let nemške tradicije!

- barve

- laki

- lazure

- fasadni sistemi

**MEŠALNICA BARV V VAŠEM KRAJU
VEČ KOT 10.000 BARVNIH TONOV**

KKGZ MUTA, Glavni trg 31, 8226 Muta

AKCIJA

do 31. 7. 2017

Pri nakupu notranjih, fasadnih barv ali lakov oz. lazur podjetja Caparol nad 25€ praktično darilo.

ZLATI GRB OBČINE

VOJKO TRNJEK

Vojko Trnjek, glasbenik, pedagog in dirigent, je s svojim dosedanjim strokovnim delom in entuziazmom na področju glasbe pustil nezbrisni pečat svojega kulturnega udejstvovanja.

Od leta 1983 pa vse do leta 2002 je bil dirigent pihalnega orkestra Muta, nakar se je po kratki prekinitvi zopet vrnil in bil dirigent vse do lanskega leta, ko je na božično-novoletnem koncertu nadvse uspešno oddirigiral svoj zadnji veliki koncert.

Pihalni orkester Muta je pod njegovo dirigentsko palico v zadnjih desetih letih prejel visoka priznanja in nagrade na številnih tekmovanjih pihalnih orkestrrov Slovenije, ter s tem ponesel glas naših godbenikov v širše družbeno okolje.

Vojko Trnjek je tudi priznani pedagog in učitelj klarineta in saksofona, saj je vzgojil številne generacije mladih glasbenikov. Njegovi učenci so posegali po najvišjih dosežkih tako na domačih kot mednarodnih tekmovanjih. Tudi sam je član različnih glasbenih zasedb, ki muzicirajo svetovno priznane skladatelje resne in zabavne glasbe.

Nenazadnje pa Vojka Trnjeka oblikuje na eni strani velika predanost in odgovornost do svojega glasbenega ustvarjanja, na drugi strani pa izredno topel človeški značaj, ki mu daje še poseben pečat ob delu z ljudmi.

JOŽE KOLUNDER

Jože Kolunder se je rodil 18. 03. 1964. Že kot mlad fant se je navdušil nad športom. Na začetku je treniral košarko, katere znanje je kasneje posredoval kot trener mladim igralkam in igralcem na Muti. Leta 1987 se je zaljubil v tenis in skupaj s še nekaj somišljeniki nabavil prvo mrežo za tenis. V začetku se je tenis igral med vikendi v telovadnic OŠ Muta.

Leta 1990 se mu je porodila ideja o izgradnji peščengea tenis igriča zraven telovadnice. Na začetku je bila to samo pobožna želja, ki pa se je leta 1994 z otvoritvijo tudi uresničila. Z izgradnjo igrišča pa želje niso ugasnile, ampak se je potreba po novih stvareh nadaljevala.

Pomembni dogodki po izgradnji igrišča so bili:

- leta 1995 - namestitev reflektorjev;
- leta 1996 se je pričela organizirana vadba tenisa pod vodstvom Jožeta na Muti;
- leta 1997 - izgradnja klubske hišice ob igrišču;
- več let je upsešno organiziral tradicionalni Teniški ples;
- leta 2002 - izgradnja strehe na pano pred klubsko hišico;
- leta 2009 - izgradnja težko pričakovanih sanitarij v klubskih prostorih.

Igralci in igralka TK Muta so pod njegovim vodstvom dosegali vidne rezultate v slovenskem prostoru. Omembe vredna je uvrstitev Natalije Novak, leta 2001, na OP Radencev za deklice do 12 let.

Ob trideseti obletnici delovanja kluba se je odločil, da prepusti mesto predsednika mlajšim članom kluba.

BRONASTI GRB OBČINE

MILAN STRAMEC

V gasilske vrste se je včlanil že kot mlad fant in takoj prevzel odgovorne naloge v društvu. Že vrsto let vzorno skrbi za blagajniško poslovanje, je pa tudi član tekmovalne desetine. Za večletno uspešno delo je prejel številna občinska in državna gasilska priznanja in odlikovanja. V zadnjem obdobju je naloge blagajnika prevzel tudi na Gasilski zvezi Dravske doline. V letih, ko so bili gasilci soorganizatorji praznovanja občinskega praznika na Muti, je bil vedno zadolžen za finančno poslovanje. Aktiven je tudi na političnem področju, v občinski svet je bil izvoljen leta 2011, kjer še vedno uspešno kreira lokalno delovanje. Prizadeva si pomagati vsakemu človeku in vzpostaviti dober odnos s sokrajani. Deluje v več društvih, kjer so mu prav tako zaupane vodstvene naloge: Tenis klub Muta (tajnik 20 let), NTK Muta (blagajnik

3 mandate), Turistično društvo Muta, več društvom pa nudi še pomoč pri sestavljanju in oddaji bilanc. Ima čut pravega prostovoljca, saj je vedno pripravljen pomagati sočloveku.

GRB ZA POSEBNE PRILOŽNOSTI

KRISTIJAN VALTL

Neizmerno veliko je besed, s katerimi bi lahko opisali obseg dela in delovanja g. Kristijana Valtla, ki je v lanskem letu praznoval častljiv jubilej – 80 let.

Dopisnik, novinar, urednik, prvi dopisnik televizije za Koroško, idejni predlagatelj in soustvarjalec današnjega TV dnevnika, snovalec in razpoznavni glas lokalnega Radia Radlje, učitelj in mentor mlajšim generacijam, fotograf, snovalec in sodelavec koroškega časopisa Prepih, avtor mnogih biltenov, samostojnih tematskih razstav, častni občan in dobitnik zlate plakete Občine Muta.

G. Kristijan Valtl je človek, katerega veselje do dela, ki ga je opravljal, ni minilo. Njegovo delo je njegova velika ljubezen. Veselje do zgodovine, zgodb preteklosti in dejstev mu je dalo posebnost, da je kot ne

usahnjen vir informacij. Je človek velikega srca in odprtega duha, ki s svojim delom še vedno sodeluje v kraju kot avtor in soavtor številnih zanimivih razstav in društvenih biltenov, kar je neprecenljiva dodana vrednost, ki jo nesebično prispeva domačemu kraju.

GRB ZA POSEBNE PRILOŽNOSTI

LOKOSTRELSKI KLUB MUTA

Kot sekcija tabornikov se je lokostrelski klub Muta ustanovil leta 1969 in s tem postal prvi lokostrelski klub v Sloveniji. Leta 1972 je bil Lokostrelski klub Muta uradno registriran v Lokostrelski zvezi Jugoslavije. Že takrat so dosegali vrhunske rezultate, saj so se člani kluba uvrščali na Svetovna prvenstva. V zadnjih letih se je Lokostrelski klub Muta ponovno začel vzpenjati med najboljše v Sloveniji in sezono 2016/2017 Dvorranski krog končal v samem vrhu ter postal Državni prvak.

Rezultati:

Veterani sestavljeni lok

- 1.mesto: Branko Pokeržnik - državni prvak
- 3.mesto: Vojko Trnjek
- 6.mesto: Danilo Trost

Mladinci sestavljeni lok

- 1.mesto: Martin Vitrih - državni prvak

Kadeti sestavljeni lok

- 2.mesto: Žiga Kuster
- 3.mesto: Aljoša Paradiž

Člani sestavljeni lok

- 4.mesto: Martin Vitrih
- 5.mesto: Matjaž Zorjan
- 6.mesto: Vojko Trnjek
- 7.mesto: Branko Pokeržnik
- 8.mesto: Uroš Luršak

Ekipno tekmovanje

Mladinci sestavljeni lok

- 1.mesto: Martin Vitrih - državni prvak
- Žiga Kuster
- Aljoša Paradiž

Člani sestavljeni lok

- 1.mesto: Branko Pokeržnik - državni prvak
- Vojko Trnjek
- Danilo Trost
- 2.Mesto: Matjaž Zorjan
- Uroš Luršak
- Martin Vitrih
- 3.mesto: Marko Pokeržnik
- Žiga Kuster
- Aljoša Paradiž

PISNO PRIZNANJE OBČINE

MARIJA KOČIVNIK

Ga. Marija Kočivnik je za svojo poklicno pot izbrala poklic vzgojiteljice. Njeno prvo delovno mesto je bilo v vrtcu na Muti, kasneje v vrtcu v Vuzenici, kjer je bila vsa leta pomočnica ravnatelja. Delo v vrtcih je tlakovalo njeno poklicno pot, saj je bila na tem področju aktivna vse do upokojitve. Vsa leta je aktivno sodelovala v različnih društvih, komisijah, organizacijah v bivši občini Radlje ob Dravi in tudi v krajevni skupnosti in nato v občini Vuzenica. Njeno področje dela je zajemalo področje sociale (skrb za socialno ogrožene družine, starejše in otroke vseh starosti) ter skrb za otroške programe (prireditve za otroke – npr. »Igraj se z mano«) in področje vzgoje. Bila je svetnica v občinskem svetu občine Vuzenica ter predsednica Medobčinskega društva Sožitje Zgornje Dravske doline (do leta 2016). Več kot 30 let

tesno sodeluje z Varstveno delovnim centrom na Muti in je tudi aktivna prostovoljka v VDC Muta. S svojim trudom in nesebično pomočjo osebam s posebnimi potrebami je dala unikatno pečat obdobju razvoja varstveno delovnega centra na Muti, vrtcev v nekdanji občini Radlje ob Dravi, društvu Sožitje in posledično občini Muta kot lokalni skupnosti.

PISNO PRIZNANJE ŽUPANA

SKUPINA ČLANOV OPERATIVE PGD MUTA

Člani in članice PGD Muta imajo prav poseben pomen pri delu in življenju v občini. Še posebej to spoznamo v trenutkih nesreč, požarov ali drugih elementarnih nevšečnosti, ko s svojo požrtvovalnostjo in nesebičnostjo priskočijo na pomoč v najtežjih trenutkih, nemalokrat tudi za ceno svojega zdravja in življenja.

So pa med gasilci tudi posamezniki, ki za kraj opravijo veliko prostovoljnih ur dela, ki niso specifična ravno za gasilsko službo.

Med tovrstna dela spadajo številna opravila, kot so: dovoz pitne vode za naše kmetije, urejanje okolice gasilskega doma, izobešanje zastav ob praznikih ter nenazadnje nesebična pomoč pri novoletnih okrasitvah domačega kraja. Vsa ta dela se pogosto izvajajo v izredno težkih delovnih razmerah.

TURISTIČNO DRUŠTVO MUTA

Občina Muta ima več lepih znamenitosti, turističnih destinacij in turističnih ponudnikov v kraju, s katerimi lahko privabi turiste in nudi oddih tudi občanom Mute. Za uspeh turizma je potrebno vse to povezati in narediti privlačno ter zanimivo ponudbo. Te naloge se je lotilo Turistično društvo Muta, ustanovljeno v letu 2015. Mlado društvo kljub manjšemu številu članov uspešno skrbi za videz v kraju, vodi turiste po znamenitostih našega kraja, prireja prireditve, organizira izlete, sodeluje pri izvedbi občinskega praznika in v pozitivnem smislu povezuje občane vseh zaselkov. Društvo tudi skrbi za novo turistično pisarno v občinski stavbi, ki je založena s spominki domačih umetnikov in drugih ponudnikov spominkov. Novo društvo je v kraju ustvarilo pozitivno energijo, to se vidi na prireditvah, ki jih društvo organizira, saj so številčno obiskane. Društvo od občanov prejema številne pohvale.

